

เงินที่ได้จากการหลอกลวงนำไปใช้เป็นค่าซื้อแพะที่ตัว เป็นเงินเท่าใด เงินที่มีได้นำไปซื้อแพะมีเท่าใด หากข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิด จำเลยจะต้องคืนเงินที่รับจากผู้เสียหายแต่ละรายเท่าใดนั้น เป็นเพียงรายละเอียดที่โจทก์สามารถนำสืบได้ในชั้นพิจารณา ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องที่บรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้วชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕) ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุม และครบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายที่โจทก์ฟ้องแล้ว (ฎ.๑๔๗๗/๒๕๔๙)

๑๓.๕ ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงาน

มาตรา ๓๔๔ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบกิจการงานอย่างใด ๆ ให้แก่ตน หรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำความผิดตามมาตรานี้ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษโดยทุจริต โดยมีเจตนาตั้งแต่แรกขณะหลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบกิจการงานให้แก่ตนหรือบุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้าง หรือโดยจะใช้ค่าจ้างแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน การหลอกลวงไม่จำเป็นต้องหลอกลวงพร้อมกันครั้งเดียว ๑๐ คน แต่เมื่อรวมกันแล้วผู้ถูกหลอกลวงมีจำนวน ๑๐ คนก็เป็นความผิดตามมาตรานี้ หากขณะตกลงจ้าง ผู้กระทำไม่มีเจตนาที่จะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้าง หรือจ่ายค่าจ้างแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลงกัน แต่เหตุที่ไม่อาจจ่ายค่าแรงงานหรือค่าจ้างได้ตามที่ตกลงกันเป็นเหตุที่เกิดขึ้นภายหลัง ย่อมไม่เป็นการผิดตามมาตรานี้ แต่อาจมีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ ได้

- อันความผิดฐานฉ้อโกงค่าจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๔๔ ซึ่งเป็นบทที่โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยนั้น จะต้องได้ความว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายในขณะที่ตกลงจะให้ผู้เสียหายประกอบกิจการงานให้แก่ตน โดยเจตนาจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้าง หรือจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างต่ำกว่าที่ตกลง จึงจะอาจเป็นความผิดได้ ถ้าหากไม่ได้ความว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตเช่นนั้นในขณะที่จะตกลงกัน แต่เป็นเรื่องที่ตกลงกันมาแล้วจึงมีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นแก่จำเลย ทำให้จำเลยไม่อาจใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างตามที่ตกลงกันไว้ ก็เป็นเพียงการผิดสัญญาในทางแพ่งเท่านั้น จะปรับบทเป็นความผิดทางอาญาหาได้ไม่ ตามรูปเรื่องจำเลยมิได้มีเจตนาทุจริตหลอกลวงจะไม่ให้ค่าจ้างผู้เสียหาย ในขณะที่จะตกลงว่าจ้างกันนั้นเลยที่จำเลยจ่ายค่าจ้างให้ผู้เสียหายไม่ครบถ้วนบ้าง ยังไม่ได้จ่ายให้เลยบ้าง ก็เพราะมีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นแก่จำเลยในตอนหลัง ต้องถือว่าเป็นเพียงการผิดสัญญาในทางแพ่งเท่านั้น การที่จำเลยปฏิเสธว่าไม่ได้จ้างผู้เสียหายก็เพ็งมาปฏิเสธเมื่อจำเลยเข้าตาจนถูกเจ้าหนี้พากันบีบบังคับจะให้ชำระหนี้ อันเป็นการหาทางเอาตัวรอดไปที่เท่านั้น จะถือว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายมาแต่ต้นหาได้ไม่ (ฎ.๑๙๕๓/๒๕๐๖)

๑๓.๖ ความผิดฐานฉ้อโกงค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม ค่าโรงแรม

มาตรา ๓๔๕ ผู้ใดสิ่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเข้าอยู่ในโรงแรมโดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๕ เป็นเรื่องสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มหรือเข้าอยู่ในโรงแรม การสั่งซื้ออาหารหรือเครื่องดื่มและบริโภคต้องเป็นการกระทำต่อเนื่องกันในเวลานั้น ซึ่งตามปกติก็บริโภคกันที่ร้านขายอาหาร โดยเป็นที่เข้าใจกันว่าผู้สั่งซื้อสามารถจะชำระค่าอาหารและหรือเครื่องดื่มได้ทันทีหลังบริโภคเสร็จ หากเป็นการสั่งอาหารเครื่องดื่มไปบริโภคสถานอื่นนอกร้านขายอาหารเครื่องดื่มจะมีลักษณะเป็นสัญญาจ้างเหมา เมื่อจำเลยไม่ชำระราคาก็เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๔๕ หรือการสั่งอาหารหรือเครื่องดื่มโดยมีข้อตกลงว่าจะชำระราคากันในภายหลัง ย่อมเป็นการซื้อขายเชื่อ เมื่อผู้ซื้อไม่ชำระราคาก็เป็นการผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๔๕ ส่วนการเข้าอยู่ในโรงแรมก็เป็นที่เข้าใจว่าเมื่อพักในโรงแรมแล้ว ก่อนเดินทางออกจากโรงแรมจะต้องจ่ายค่าเข้าพักอยู่ในโรงแรมให้เรียบร้อยก่อน หากผู้ซื้อไม่ชำระราคาค่าอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือผู้เข้าอยู่ในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหารค่าเครื่องดื่มหรือค่าอยู่ในโรงแรมได้ ก็เป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๕ แต่หากผู้ซื้ออาหารหรือเครื่องดื่ม หรือผู้เข้าอยู่ในโรงแรมมีเงินเพียงพอชำระ แต่ไม่ชำระเพราะเหตุอื่น เช่น ร้านอาหารคิดค่าอาหารแพงกว่าที่ปรากฏในเมนูอาหาร หรือโรงแรมคิดค่าที่พักแพงเกินกว่าที่ประกาศไว้ ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๓๔๕

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๕ หมายความว่า การสั่งซื้ออาหารหรือเครื่องดื่มมาบริโภคนั้นเป็นที่เข้าใจกันว่าชำระราคาให้เมื่อได้บริโภคเสร็จแล้วในเวลาและในสถานการณ์ค้าของผู้ขาย จำเลยให้คนไปเอาสุราที่ร้านผู้เสียหาย โดยให้บอกแก่ผู้เสียหายว่า จะนำเงินไปชำระให้ภายหลัง แล้วให้วันรุ่งขึ้นได้ให้คนไปเอามาอีกซึ่งผู้เสียหายก็ยอมมอบให้มา เช่นนี้ เป็นเรื่องผู้เสียหายตกลงให้จำเลยซื้อของเชื่อ กรณีไม่เข้าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๕ (ฎ.๑๐๗๗/๒๕๑๑)

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๕ เป็นเรื่องสั่งซื้ออาหารและบริโภคด้วย อันเป็นการกระทำต่อเนื่องกันในเวลานั้น ซึ่งตามปกติก็บริโภคกันที่ร้านขายอาหารนั่นเอง โดยเป็นที่เข้าใจกันว่าผู้สั่งซื้อสามารถชำระค่าอาหารได้ จำเลยจะแต่งงานบุตรสาวจึงไปติดต่อสั่งอาหารล่วงหน้า ๑๘ โตะๆ ละ ๒๐๐ บาท และให้นำไปเลี้ยงกันในสถานที่อีกแห่งหนึ่ง ดังนี้ มีลักษณะเป็นสัญญาจ้างเหมา เมื่อจำเลยไม่ชำระราคาก็เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง หาผิดอาญาไม่ (ฎ.๑๖๘๖/๒๕๐๕)

๑๓.๗ ความผิดฐานชักจูงให้ผู้อื่นจำหน่ายทรัพย์สินโดยเสียเปรียบ

มาตรา ๓๔๖ ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ หรือเป็นเด็กเบาปัญญา และไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การชักจูงให้ผู้อื่นจำหน่ายทรัพย์สินโดยเสียเปรียบหมายถึงจำหน่ายโดยได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายทรัพย์สินให้แก่ผู้ชักจูงหรือบุคคลที่สาม โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ เช่น ผู้ถูกชักจูงมีจิตบกพร่องหรือปัญญาอ่อน หรือเป็นเด็กเบาปัญญาซึ่งหมายถึงเบาปัญญาตามวัยเพราะความเป็นเด็ก มิได้หมายถึงเด็กปัญญาอ่อนหรือมีจิตบกพร่อง และผู้ถูกชักจูงที่มีจิตอ่อนแอหรือเด็ก ต้องไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สิน จึงจะเป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๖

ส่วนที่ ๑๔ การสังคีตความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

๑๔.๑ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙

มาตรา ๓๔๙ ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ผู้รับจำนำจะต้องเป็นการเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น โดยผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ การจำนำต้องถือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๑๓ มาตรา ๗๔๗ ถึง ๗๖๙ ซึ่งมาตรา ๗๔๗ บัญญัติว่า “อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนำส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้” ทรัพย์ที่จำนำอาจเป็นสังหาริมทรัพย์ สิทธิซึ่งมีตราสาร ตัวเงิน ใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ก็ได้ แต่สังหาริมทรัพย์ไม่อาจจำนำได้ การเอาโฉนดที่ดินไปมอบให้เจ้าหนี้เป็นประกันเงินกู้ไม่ถือเป็นการจำนำสาระสำคัญของการจำนำคือผู้จำนำต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์ที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำหรือบุคคลภายนอกเก็บรักษาทรัพย์สินที่จำนำไว้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ หากไม่ส่งมอบการครอบครองให้แก่ผู้รับจำนำก็ไม่ถือว่าเป็นการจำนำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีที่ผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่ครอบครองของผู้จำนำยอมทำให้การจำนำระงับสิ้นไป

- เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๐ และวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๐ จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ร่วม ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ โดยจำเลยออกตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่โจทก์ร่วมตามตัวสัญญาใช้เงินเอกสารหมายเลข จ.๗ และ จ.๘ ต่อมาวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จำเลยทำสัญญาจำนำข้าวเปลือกและข้าวสารราคา ๒๑,๖๑๔,๐๐๐ บาท ไว้กับโจทก์ร่วมเป็นประกันหนี้ดังกล่าวพร้อมกับให้โจทก์ร่วมเช่าโกดังซึ่งเป็นที่เก็บรักษาข้าว ตามสัญญาจำนำใบรายการสินค้าใบรับสินค้าและสัญญาเช่าเอกสารหมายเลข จ.๑ ถึง จ.๓ และ จ.ร.๑ มีปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์และโจทก์ร่วมว่า จำเลยกระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ สำหรับความผิดข้อหาโกงเจ้าหนี้นั้น พยานโจทก์มีนาย อ. เบิกความว่า โจทก์ร่วมมอบหมายให้จำเลยเป็นผู้ดูแลข้าวที่จำนำไว้กับโจทก์ร่วมซึ่งในระยะแรกจำเลยเป็นผู้ถือกุญแจเปิดปิดโกดังส่วนการนำข้าวสารออกไปจากโกดังนั้น แม้ว่าตามสัญญาจำนำเอกสารหมายเลข จ.๑ ข้อ ๓ จะระบุว่าต้องได้รับความยินยอมจากโจทก์ร่วมก่อนแต่นาย อ. นาย ม. และนาย ศ. พนักงานโจทก์ร่วมสาขาอยุธยาเบิกความทำนองเดียวกันว่า ทางปฏิบัติจำเลยสามารถนำข้าวสารดังกล่าวออกไปขายได้โดยไม่ต้องแจ้งโจทก์ร่วมทราบแล้วนำเงินมาชำระหนี้ให้โจทก์ร่วมได้ โจทก์ร่วมจะส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบข้าวสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง พิเคราะห์จากพฤติการณ์ของการติดต่อระหว่างโจทก์ร่วมกับจำเลยแล้ว น่าเชื่อว่า ในการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์ร่วมกับจำเลยนั้น หลังจากทำสัญญาจำนำข้าวแล้ว โจทก์ร่วมยอมให้ข้าวอยู่ในความครอบครองของจำเลยยอมถือไม่ได้ว่าจำเลยมอบข้าวไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจำนำ เมื่อไม่มีการจำนำจึงขาดองค์ประกอบที่จะเป็นความผิดข้อหาโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙ (ฎ.๑๓๖๓/๒๕๕๐)

- โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้ทำหนังสือสัญญากู้เงินโจทก์ไป ๑,๐๐๐ บาท นำที่ดินแปลงหนึ่งให้โจทก์ยึดไว้เป็นประกันเงินกู้ โดยรับรองว่าเป็นที่ดินของจำเลยไม่มีการติดพันในหนี้สินรายอื่น จำเลยผิดนัด โจทก์ฟ้องและศาลพิพากษาให้จำเลยชำระหนี้โจทก์แล้ว ต่อมาโจทก์ทราบว่าจำเลยเอาที่ดินที่ให้โจทก์ยึดไว้เป็นประกันนั้นไป

จำนวนธนาคารเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นการทุจริตทำให้ทรัพย์สินที่ประกันเงินกู้โจทก์เสื่อมหรือไร้ค่า เพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งโจทก์จะใช้สิทธิทางศาลให้ชำระหนี้ได้ ขอให้ลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๙ และ ๓๕๐ ศาลฎีกาเห็นว่า ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๔๙ นั้น มีความหมายว่า ต้องเป็นการกระทำแก่ทรัพย์สินที่ตนได้จำนำไว้แก่ผู้อื่นตามลักษณะจำนำ ให้เกิดความเสียหายแก่ ผู้รับจำนำโดยเฉพาะเท่านั้น เมื่อทรัพย์สินนี้ไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเลยจำนำโจทก์ไว้ แม้จำเลยจะเอาไปจำนองผู้อื่น และผู้รับจำนองมีสิทธิหักเงินในมูลค่าจำนองอันอาจทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายก็ตามก็ขาดองค์ประกอบ สำคัญของความผิด การกระทำของจำเลยไม่เป็นผิดตามมาตรา ๓๔๙ (ฎ.๑๐๕๐/๒๕๐๗)

- เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๙ จำเลยได้ทำสัญญากู้และรับเงินกู้ไปจากโจทก์ ในสัญญากู้ลงข้อความไว้ ด้วยว่า ได้นำหลักทรัพย์คือวัว ๑ คู่ล่อ ๑ เล่ม เอามาจำนำไว้ แต่เมื่อทำสัญญากันแล้ว จำเลยได้ขอร้องโจทก์ขอ เอาโคและเกวียนไปลากไม้เสร็จแล้วนำมาคืน โจทก์ก็ให้ไปปฏิบัติกันเช่นนี้ ๓ ครั้ง ๆ สุดท้ายไม่ส่งคืน โจทก์ให้ บุตรไปทวงถามจึงทราบจากจำเลยว่าจำเลยเป็นหนี้นายสิงห์ ๆ มาแย่งเอาโคไป จำเลยรับจะไปเอาคืนและ ได้ขอคืนจากนายสิงห์หลายครั้ง แต่นายสิงห์ไม่ให้ ศาลฎีกาพิจารณา แล้วเห็นว่าเมื่อทำสัญญากู้เงินกันแล้ว โจทก์ได้ยินยอมมอบโคทั้ง ๒ ตัว กลับคืนไปสู่การครอบครองของจำเลย แม้จำเลยจะเคยนำกลับไปให้โจทก์บ้าง เป็นครั้งคราว แต่ผลที่สุดโจทก์ยินยอมมอบกลับคืนแก่จำเลยโดยมิได้กังวลติดตามทวงถาม การกู้เงินรายนี้และ ตามสัญญาตั้งกล่าวข้างต้น ย่อมถือได้ว่าจำเลยหาได้มอบโคทั้ง ๒ ตัว ไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตาม กฎหมายในลักษณะจำนำแต่ประการใด เมื่อไม่มีการจำนำโคแก่กัน จึงขาดองค์ความผิดข้อสำคัญ จำเลยยังไม่มี ความผิดตามฟ้อง (ฎ.๔๙๐/๒๕๐๒)

กรณีศาลวินิจฉัยว่าเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

- โจทก์ฎีกาว่า จำเลยได้จำนำสินค้าตามฟ้องไว้แก่ผู้เสียหายโดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำต่อ กันอีก เพราะจำเลยจะต้องเก็บทรัพย์สินที่จำนำไว้ในฝูงนางของนายสมโภชน์ซึ่งผู้เสียหายได้เช่าจากนายสมโภชน์ ตามเอกสารหมาย ป.จ.๖ นั้นเห็นว่า จำเลยไม่ได้ปฏิเสธว่าไม่ได้ทำหนังสือสัญญาจำนำตามเอกสารหมาย ป.จ.๕ และสัญญาเช่าโกดังตามเอกสารหมาย ป.จ.๖ แต่อ้างว่าถูกพนักงานของผู้เสียหายหลอกให้จำเลยลงชื่อใน กระดาษแบบพิมพ์อ้างว่าจะเพิ่มวงเงินสินเชื่อให้ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้จำเลยนำไปชำระหนี้ธนาคาร กรุงเทพร จำกัด สาขากันทรลักษ์ โดยมีนาย ค. เบิกความสนับสนุน แต่จำเลยก็ไม่ได้อ้างหลักฐานการเป็นหนี้ ธนาคารกรุงเทพร จำกัด สาขากันทรลักษ์ มาแสดง นอกจากนี้จำเลยเป็นพ่อค้าติดต่อกับธนาคารมานาน ไม่น่าเชื่อว่า จำเลยจะถูกพนักงานของผู้เสียหายหลอกให้ลงชื่อในกระดาษแบบพิมพ์ตามที่จำเลยอ้าง จึงรับฟัง ได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้จำนำข้าวโพดเมล็ดตากแห้ง มันสำปะหลังเส้น ข้าวเปลือกชนิดต่าง ๆ ตาม ฟ้องโจทก์ไว้แก่ผู้เสียหายจริง จำเลยอ้างว่าทรัพย์สินที่จำนำไม่ได้ระบุว่ามีจำนวนอยู่เท่าใด และอยู่ในโกดังฝูง นาง หรืออาคารโรงสีของผู้ใดนั้น เห็นว่า ตามสัญญาจำนำเอกสารหมาย ป.จ.๕ ได้ระบุไว้ชัดเจนแล้วว่า เป็น ทรัพย์สินที่อยู่ในที่เก็บรักษา บนที่ดินโฉนดที่ ๔๐, ๔๑ ตำบลน้ำอ้อม อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และมี นาย ส. เป็นผู้รักษาทรัพย์สินดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีสัญญาเช่าโกดังสินค้าที่ผู้เสียหายเป็นผู้เช่า นาย ส.และนาย ค.เป็นผู้ให้เช่าตามเอกสารหมาย ป.จ.๖ ซึ่งมีข้อความว่าโกดังสินค้า ฝูงนาง และอาคารโรงสีไทยนัต ตั้งอยู่บน ที่ดินโฉนดที่ดินดังกล่าวสนับสนุน จึงต้องฟังว่าทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารโกดังบนที่ดินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ จำนำตามเอกสารหมายป.จ.๕ ที่จำเลยอ้างว่าทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในโกดังของนาย ส.และนาย ค. เป็นของ นาย ฐ. ซึ่งมีคำพิพากษาตามยอมให้จำเลยส่งมอบทรัพย์สินให้นาย ฐ. นั้น ได้ความจากนาย ฐ. พยานจำเลยว่า ทรัพย์สินดังกล่าวมีสัญญาฝากทรัพย์สินและนาย ส.นาย ค. ได้ทำสัญญาประกันภัยทรัพย์สินดังกล่าวโดยระบุให้นาย ฐ. เป็นผู้รับประกันภัย พยานได้นำกรมธรรม์ประกันภัยฝากไว้กับนายสอาด แต่จำเลยก็ไม่ได้อ้างสัญญาฝากทรัพย์สิน

ดังกล่าวมาเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ และจำเลยก็ไม่ได้ถามค่านายสอาดเกี่ยวกับกรรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวด้วย ชื่อน้ำสือบจำเลยไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อ แม้จะมีคำพิพากษาตามยอมให้จำเลยส่งมอบทรัพย์สินก็ได้ความว่า นาย ธ.ฟ้องจำเลยเมื่อวันที่ ๙ หรือ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๖ และศาลได้พิพากษาตามยอมก่อนวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖ โดยไม่มีการต่อสู้คดีกันเลย จึงทำให้เป็นข้อระวางสงสัยยิ่งขึ้น และนาย ธ.ก็ไม่ได้ฟ้องนาย ส.และนาย ค. ซึ่งเป็นผู้รักษาทรัพย์สินและผู้ให้เช่าโกดังให้ส่งมอบทรัพย์สินให้นาย ธ. แต่กลับฟ้องจำเลย จึงยิ่งทำให้ไม่น่าเชื่อถือชื่อน้ำสือบของจำเลย จำเลยอ้างว่านายสอาดพยานโจทก์มิได้เบิกความยืนยันว่าลายมือชื่อในช่องผู้มอบอำนาจเป็นลายมือชื่อนาย ต. กรรมการผู้มีอำนาจของผู้เสียหายนั้น เห็นว่านายสอาดเบิกความว่านาย ต. กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารผู้เสียหายเป็นผู้ทำหนังสือมอบอำนาจ ตามเอกสารหมายเลข ป.จ.๑ จึงต้องฟังว่า นาย ต. ได้ลงชื่อในช่องผู้มอบอำนาจ ปรากฏข้อความในหนังสือมอบอำนาจดังกล่าว ข้อ ๖ ให้มีอำนาจร้องทุกข์กล่าวโทษและมอบคดีอาญาต่อพนักงานสอบสวน จำเลยไม่มีพยานหลักฐานมาสืบหักล้างเอกสารดังกล่าว จึงต้องฟังว่า ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์คดีนี้โดยชอบแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยได้จำหน่ายทรัพย์สินไว้แก่ผู้เสียหายดังกล่าว การที่จำเลยกับพวกร่วมกันขนย้ายทรัพย์สินที่จำหน่ายไปจากสถานที่เก็บรักษาโดยอ้างว่าทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของนาย ธ. จึงยอมทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายผู้รับจำหน่ายเพราะเป็นการทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการจำหน่ายลดจำนวนลงหรือหมดสิ้นไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดดังโจทก์ฟ้อง (ฎ.๓๖๘๔-๓๖๘๕/๒๕๓๒)

- คืบเกิดเหตุผู้เสียหายกับพวกและจำเลยที่ ๑ ได้ลักลอบเล่นการพนันกันที่ห้องของจำเลยที่ ๑ ผู้เสียหายเป็นฝ่ายเล่นได้ จำเลยที่ ๑ เล่นเสียจึงเอาสร้อยคอทองคำของตนจำหน่ายผู้เสียหายไว้เป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๐๐๐ บาท ครั้นเวลาประมาณ ๒๓.๐๐ นาฬิกาก็เลิกเล่นกัน พวกเล่นต่างทยอยกลับ ขณะที่ผู้เสียหายจะออกจากประตูห้อง จำเลยที่ ๑ ได้พูดขอสร้อยคินผู้เสียหายบอกให้เอาเงินมาไถ่ จำเลยที่ ๑ ก็กระซอกสร้อยซึ่งสวมอยู่ที่คอผู้เสียหายจนขอหลุดหาย สร้อยติดมือจำเลยที่ ๑ ไปทันใดนั้นจำเลยที่ ๒ ได้ใช้ไม้ท่อนตีผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บผู้เสียหายวิ่งหนีไปแจ้งความตำรวจที่ป้อมยาม แจ้งว่าผู้เสียหายบุกรุกเข้าไปชิงทรัพย์สินศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่จำเลยที่ ๑ จำหน่ายสร้อยคอของตนไว้กับผู้เสียหายนั้น ต้องถือว่าสร้อยนั้นยังเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ อยู่ ทรัพย์สินนั้นเป็นเพียงเพื่อประกันการชำระหนี้เท่านั้น การที่จำเลยเอาทรัพย์สินของตนเองไป จึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ และเมื่อไม่เป็นลักทรัพย์ก็ไม่อาจเป็นผิดฐานชิงทรัพย์ได้ หากจะเป็นผิดก็เป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๙ แต่คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าชิงทรัพย์ จะลงโทษฐานโกงเจ้าหนี้ไม่ได้ เพราะถือว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องในข้อสาระสำคัญตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรค ๒ คดีต้องยกฟ้องโดยไม่จำต้องวินิจฉัยว่าโจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยฐานโกงเจ้าหนี้ด้วยหรือไม่ (ฎ.๖๕๐/๒๕๑๐)

๑๔.๒ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ ตามมาตรา ๓๕๐

มาตรา ๓๕๐ ผู้ใดเพื่อบริหารให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แก่ลงให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบความผิด

๑. ผู้ใด เพื่อบริหารให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

๒. ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้
 ๓. ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี
 ๔. เจตนาในการกระทำความผิด

๑๔.๒.๑ ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

คำว่า “ผู้ใด” มิใช่จำกัดเฉพาะตัวลูกหนี้เท่านั้น บุคคลอื่นก็สามารถกระทำความผิดตามมาตรานี้ได้ (ฎ.๒๗๑/๒๕๒๒) และต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เจตนาพิเศษดังกล่าวต้องพิจารณาตามพฤติการณ์ของลูกหนี้เป็นเรื่องๆ ไป เช่น ลูกหนี้ขายทรัพย์สินของตนให้แก่ผู้อื่นในราคาต่ำกว่าความเป็นจริงหรือกระทำในลักษณะนิติกรรมอำพราง และไม่มีเงินหรือทรัพย์สินอื่นเหลือเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ คำว่า “หนี้” มิได้หมายถึงเฉพาะหนี้เงินเท่านั้นแต่ยังรวมถึงหนี้อื่นๆ ด้วย แต่หากยังไม่เป็นที่แน่นอนว่าเป็นหนี้กันหรือไม่ โดยคดีแพ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลและยังโต้แย้งกันอยู่ เช่น โต้แย้งเกี่ยวกับใครเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา (ฎ.๓๑๐๗/๒๕๓๒, ฎ.๖๓๐๔/๒๕๓๙, ฎ.๑๐๓๑๔/๒๕๕๐) ถ้าคดีแพ่งค่อนข้างชัดว่าที่ดินเป็นของโจทก์ครั้งหนึ่ง เพราะเป็นสินสมรสซึ่งโจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยขอให้แบ่งสินสมรสแล้ว การที่จำเลยรีบขายที่ดินมิใช่เป็นการขายไปในลักษณะปกปิดแม้คดีแพ่งจะยังมีข้อโต้แย้งกรรมสิทธิ์ และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ตาม ก็ถือว่าโจทก์อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ที่มีอำนาจจะฟ้องจำเลยแล้ว เข้าองค์ประกอบความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ (ฎ.๖๗๖๑/๒๕๔๔)

- ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ หากจำต้องถือเอาคำพิพากษาของศาลให้รับผิดชอบในทางแพ่งมาเป็นองค์ประกอบความผิดไม่ เมื่อจำเลยที่ ๑ มีเจตนาโอนทรัพย์สินเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ หากจำเลยที่ ๑ แพ้คดี การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ (ฎ.๑๖๐๗๐-๑๖๐๗๒/๒๕๕๕)

- ผู้เสียหายให้จำเลยกู้ยืมเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้ทำหลักฐานแห่งการกู้เป็นหนังสือให้ไว้ นั่น เป็นการยืมเงินเกิน ๕๐ บาทโดยมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือซึ่งต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องบังคับคดีตาม ป.พ.พ.มาตรา ๖๕๓ ฉะนั้น ผู้เสียหายจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลกับจำเลยได้ตามความในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ (ฎ.๑๔๐๖/๒๕๑๒)

- ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ นั้น ไม่จำต้องกระทำต่อเจ้าหนี้ของตนเท่านั้น แม้กระทำต่อเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นก็มีความผิดฐานนี้ได้ และการที่จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินที่ได้รับโอนจากบิดามารดาของตนซึ่งโจทก์จะขอเพิกถอนการโอนเพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไปให้กับจำเลยที่ ๒ โดยจำเลยทั้งสองไม่ได้เป็นลูกหนี้โจทก์อยู่ในความหมายของมาตรา ๓๕๐ นี้ด้วย ส่วนที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าการที่จำเลยที่ ๑ โอนขายที่ดินซึ่งรับโอนมาจากลูกหนี้ให้กับจำเลยที่ ๒ ไป ไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้หมดไป การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงไม่เป็นความผิดตามฟ้องนั้น เห็นว่าสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้จะหมดไปหรือไม่ ไม่ใช่องค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ หากฟังได้ว่าจำเลยกระทำเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนซึ่งเจ้าหนี้ได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ได้กระทำการตั้งที่กล่าวไว้ในบทมาตรานี้แล้วจำเลยก็ต้องมีความผิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งกฎหมายมุ่งถึงเจตนาของจำเลยที่จะโกงเจ้าหนี้ โดยรู้อยู่ว่าเจ้าหนี้ได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้อยู่แล้ว ไม่เกี่ยวกับปัญหาว่าสิทธิการบังคับคดีจะยังมีอยู่หรือไม่ (ฎ.๒๗๑/๒๕๒๒)

- จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ทำสัญญาขายที่ดินมีโฉนดให้แก่โจทก์ โจทก์เข้าครอบครองที่ดินนั้นและชำระราคาครบถ้วนแล้ว เหลือแต่การโอนโฉนด โจทก์ยอมได้ซื้อว่าอยู่ในฐานะอันจะจดทะเบียนสิทธิได้ก่อน โจทก์จึงเป็นเจ้าของที่แน่นอนของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ซึ่งจำเลยทั้งสองมีหน้าที่จะต้องโอนที่ดินให้โจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ กลับโอนขายที่ดินนั้นให้จำเลยที่ ๓ ไปเสีย โดยจำเลยทั้งสองทราบอยู่แล้วว่า โจทก์กำลังจะฟ้องจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ แต่ได้ความว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ เป็นผู้มั่งคั่งสินทรัพย์มากพอที่จะชำระหนี้ค่าเสียหายให้โจทก์ได้ แม้หนี้สินอื่นที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ เป็นหนี้โจทก์อยู่เป็นจำนวนมาก จำเลยก็ชำระให้โดยไม่บิดพลิ้ว การที่จำเลยทั้งสองไม่ยอมโอนที่ดินดังกล่าวให้โจทก์นั้น เป็นเพราะโจทก์กับจำเลยแปลความในสัญญากันคนละทาง มิใช่เพราะมีเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ จึงเป็นเรื่องผิดสัญญาในทางแพ่ง ไม่เป็นความผิดทางอาญาฐานโกงเจ้าหนี้ และจำเลยที่ ๓ ผู้รับซื้อที่ดินนั้นไว้ ก็ย่อมไม่มีความผิดทางอาญาใดๆ (ฎ.๗๕๕/๒๕๑๘ ประชุมใหญ่)

- จำเลยตั้งโจทก์เป็นตัวแทนในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และจำเลยได้จำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาทไว้กับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ส่งเสริมเงินทุนไทย จำกัด จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๖ โจทก์โอนขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างพิพาทให้บริษัทเปาโลวิลล่า จำกัด จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามสำเนาภาพถ่ายหนังสือสัญญาขายที่ดินเอกสารหมายเลข ๑๐ และจำเลยได้โอนสิทธิการเช่าโทรศัพท์ทั้งสี่หมายเลขให้บริษัทเปาโลวิลล่า จำกัด ด้วย โจทก์ฟ้องจำเลยให้ชำระหนี้ค่าซื้อหุ้นต่อศาลแพ่งเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ศาลแพ่งพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ตามสำเนาภาพถ่ายคำพิพากษาเอกสารหมายเลข ๘ จำเลยอุทธรณ์อย่างคนอนาถาคดีดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ และปัจจุบันจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทพรหมเอ็กซ์เพรส จำกัด มีปัญหาว่าการที่จำเลยโอนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและสิทธิการเช่าโทรศัพท์ให้บริษัทเปาโลวิลล่า จำกัด เป็นการโกงเจ้าหนี้คือโจทก์หรือไม่ พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า จำเลยเป็นหนี้จำนอง ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาทแต่ขายทรัพย์สินจำนองพร้อมสิทธิการเช่าโทรศัพท์ได้เงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาทนั้น เป็นการขายเพื่อชำระหนี้จำนองตามปกติ แม้จะขายภายหลังจำเลยได้รับหนังสือทวงถามจากโจทก์ให้ชำระหนี้และทราบดีว่าโจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้แล้วก็ตาม แต่จำเลยก็มีได้ยอมรับว่าโจทก์เป็นเจ้าของและเมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยให้ชำระหนี้ค่าซื้อหุ้น จำเลยก็ต่อสู้ว่าจำเลยมิได้เป็นหนี้และยังอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาว่าข้อเท็จจริงเช่นเดียวกันนี้ศาลเคยวินิจฉัยให้จำเลยในคดีนั้นเป็นฝ่ายชนะคดีด้วย ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๐ นั้น ผู้ที่จะมีความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือผู้อื่นได้รับชำระหนี้ คดีนี้ได้ความว่าจำเลยขายทรัพย์สินจำนองเพื่อชำระหนี้จำนอง เมื่อถูกโจทก์ฟ้องจำเลยก็ต่อสู้ว่าจำเลยมิได้เป็นหนี้โจทก์ คดีจึงอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โจทก์จะเป็นเจ้าหนี้หรือไม่ยังได้เถียงกันอยู่ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามฟ้อง (ฎ.๑๖๗๕/๒๕๓๒)

- มีปัญหาตามฎีกาโจทก์ว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ โจทก์เบิกความว่า ราคาที่ดินที่จำเลยขายไปนั้นต่ำกว่าราคาในท้องตลาดมาก โจทก์เคยเสนอขอซื้อที่ดินแปลงนี้จากจำเลยในราคาถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่จำเลยไม่ขาย จำเลยนำสืบปฏิเสธว่าโจทก์ไม่เคยขอซื้อ คำเบิกความของโจทก์ดังกล่าวไม่มีพยานหลักฐานอื่นสนับสนุน โจทก์เบิกความลอย ๆ นอกจากนั้นโจทก์ยังยอมรับด้วยว่าที่ดินมีราคาประเมิน ๖๘๒,๐๐๐ บาท เท่านั้น ดังนั้นคำเบิกความของโจทก์จึงไม่มีน้ำหนักรับฟัง จำเลยนำสืบว่าได้ขายที่ดินไปในราคาสูงแล้ว คือขายในราคา ๗๐๐,๐๐๐ บาท ถ้าขายทอดตลาดก็คงจะได้ราคาต่ำกว่านี้เพราะที่ดินมีส่วนที่ติดถนนกว้างเพียง ๔.๕๐ เมตร ถ้าสร้างอาคารจะต้องเว้นด้านข้างอีกข้างละ ๕๐ เซนติเมตร จะเหลือหน้ากว้างของอาคารเพียง ๓.๕๐ เมตร กรณีจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยขายที่ดินตามฟ้องให้แก่ผู้อื่นในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริงและความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ที่ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือผู้อื่นได้รับ

ชำระหนี้ด้วย จำเลยเป็นหนี้ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เป็นเงิน ๖๙๖,๒๕๒.๕๙ บาท โดยจำเลยเอาที่ดินตามฟ้อง จำนองเป็นประกัน ธนาคารเจ้าหนี้ได้เร่งรัดให้จำเลยชำระหนี้ จำเลยจึงได้ขายที่ดินตามฟ้องให้แก่ นาย ก. ไปใน ราคา ๗๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำเงินนั้นชำระหนี้ให้แก่ธนาคารเจ้าหนี้ซึ่งเป็นการชำระหนี้ที่จำเลยมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องปฏิบัติ แม้จะเป็นการขายภายหลังจากจำเลยทราบว่าเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาแล้ว ก็ถือไม่ได้ว่าจำเลยขายที่ดินโดยเจตนาที่จะไม่ให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ ตามฟ้อง (ฎ.๑๑๓๔/๒๕๓๗)

๑๔.๒.๒ ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ การที่จะเป็นความผิดตาม มาตรานี้ แม้เจ้าหนี้จะยังไม่ได้ใช้สิทธิทางศาลเพียงแต่จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล เช่น เจ้าหนี้ยื่นหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ หรือกระทำการอย่างอื่นให้ลูกหนี้รู้ว่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ก็ถือว่าเข้าองค์ประกอบ ดังกล่าวแล้ว

- จำเลยที่ ๑ ได้โอนโทรศัพท์หมายเลข ๔๖๖๑๒๑๒ ของจำเลยที่ ๑ ให้นาง ป. ปรากฏตาม แบบขอโอนและรับโอนสิทธิการเช่าสองฝ่ายเอกสารหมายเลข ๕ ซึ่งตามหนังสือดังกล่าวลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๔ แสดงว่าจำเลยที่ ๑ โอนโทรศัพท์ของจำเลยที่ ๑ ให้นาง ป. ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นเวลา ภายหลังจากที่ศาลแพ่งธนบุรีได้มีคำพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ให้โจทก์และคดีถึงที่สุดแล้ว และโจทก์ นำสืบว่าการที่จำเลยที่ ๑ โอนโทรศัพท์ที่ให้นาง ป. ทำให้โจทก์ไม่สามารถที่จะยึดสิทธิการเช่าโทรศัพท์ของจำเลย ที่ ๑ มาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ให้โจทก์ได้ จำเลยที่ ๑ มีได้นำสืบหักล้างแต่อย่างใด คงได้ความจากทางนำ สืบของจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบุตรของจำเลยที่ ๑ ว่าเหตุที่จำเลยที่ ๑ โอนโทรศัพท์ที่ให้นาง ป. เพราะไม่ค่อยได้ใช้ ประกอบกับจำเลยที่ ๑ จะไปค้าขายที่ต่างจังหวัดด้วยซึ่งการโอนสิทธิการเช่าโทรศัพท์บุคคลทั่วไปย่อมทราบดี ว่าสามารถจะโอนขายเป็นเงินได้ ดังนั้นพฤติการณ์ดังกล่าวของจำเลยที่ ๑ ส่อแสดงให้เห็นว่าการที่จำเลยที่ ๑ โอนโทรศัพท์ที่ให้นาง ป. เพื่อมิให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ของตนได้รับชำระหนี้ทั้งหมด หรือบางส่วนซึ่งได้ใช้สิทธิ เรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้แล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ (ฎ.๒๕๒/๒๕๓๗)

- เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑ จำเลยเป็นคู่สัญญากับภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑ โจทก์มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหาย จำเลยไม่ชดใช้กลับจดทะเบียนโอน กรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ ๔๑๗๙ ตำบลปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เฉพาะส่วนของจำเลย และ โฉนดเลขที่ ๘๓๔ ตำบลปากพลี (เบญญาศ) อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เฉพาะส่วนของจำเลยให้แก่บุตร จำเลย เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๑ หลังจากนั้นวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๑ โจทก์จึงฟ้องจำเลยต่อศาลชั้นต้น เรียกค่าเสียหาย ศาลชั้นต้นพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ บัญญัติว่า "ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระ หนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไป ให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใดก็ดี แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ" จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวย่อมเป็นที่เห็นได้ว่า เจ้าหนี้ที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ มิได้หมายถึงเฉพาะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเท่านั้น หากแต่ยังมีความหมายรวมถึงเจ้าหนี้อื่นซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิฟ้องให้ชำระหนี้ด้วย นอกจากนี้ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๓ วรรคสอง ก็บัญญัติว่า "สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไป ในทำนองชู้สาวก็ได้..." แสดงว่าสภาพความเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ระหว่างโจทก์จำเลยเกิดขึ้นทันทีที่จำเลยเป็นคู่สัญญากับ ภริยาโจทก์ ส่วนคำพิพากษาของศาลที่บังคับให้มีการชดใช้ค่าทดแทนกันมิได้ก่อให้เกิดหนี้ระหว่างโจทก์ และจำเลย แต่เป็นการบังคับความรับผิดชอบที่โจทก์กับจำเลยมีต่อกัน กรณีถือได้ว่าโจทก์อยู่ในฐานะ

เจ้าหน้าที่มีอำนาจฟ้องจำเลยแล้ว การกระทำของจำเลยจึงครบองค์ประกอบความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ (ฎ.๘๗๗๔/๒๕๕๐)

- เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ลูกจ้างของจำเลยได้ขับรถยนต์บรรทุกสิบล้อของจำเลยใน ทางการที่จ้างขนถ่ายรถยนต์สามล้อเป็นเหตุให้นายสมัครสามีโจทก์ที่ ๑ ซึ่งขับรถยนต์สามล้อคันดังกล่าวถึงแก่ ความตาย โจทก์ทั้งสองได้ฟ้องจำเลยกับพวกต่อศาลแพ่งเรียกค่าเสียหายโดยจำเลยได้รับหมายนัดพร้อมสำเนา คำร้องและคำฟ้อง วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๖ ต่อมาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ จำเลยได้โอนทางทะเบียน ขายรถยนต์บรรทุกสิบล้อคันเกิดเหตุให้แก่ นาง ว. ศาลแพ่งได้พิพากษาคดีถึงที่สุดให้จำเลยกับพวกร่วมกันชดใช้ ค่าเสียหายให้โจทก์ทั้งสองเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๗ ส่วนคดีนี้ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษากลับ ยกฟ้องโจทก์ ทั้งหมด โดยวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายว่าข้ออ้างที่โจทก์ทั้งสองอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาฟ้องเรียกค่าเสียหาย จากจำเลยกับพวกเป็นคดีแพ่งสืบเนื่องมาจากมูลละเมิด กรณียังไม่เป็นที่แน่นอนว่าโจทก์ทั้งสองจะเป็นเจ้าหน้าที่ ของจำเลยหรือไม่ การที่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยกับพวกเป็นคดีแพ่งดังกล่าวโดยศาลชั้นต้นยังมิได้มีการพิพากษาว่า จำเลยต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้โจทก์ทั้งสอง แม้จำเลยโอนขายรถยนต์ให้แก่บุคคลอื่นก็ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยกระทำ ความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ คดีนี้ไม่ต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ของจำเลยข้ออื่น อีกต่อไปนั้นเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๖ ได้บัญญัติไว้ว่า "ในกรณีหนี้อันเกิดแต่มูล ละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ชำระหนี้" แสดงว่าสภาพการเป็นเจ้าหน้าที่ลูกหนี้ระหว่างผู้ถูก ละเมิดคือโจทก์และผู้ต้องรับผิดชอบจากมูลละเมิดคือจำเลย เกิดขึ้นทันทีที่มีการชำระหนี้ขึ้น คำพิพากษาของ ศาลที่บังคับให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่กันมิได้เป็นการก่อให้เกิดหนี้ระหว่างโจทก์จำเลยแต่เป็นการ บังคับตามความรับผิดชอบแห่งหนี้ที่โจทก์ทั้งสองกับจำเลยได้มีต่อกัน ดังนั้นถือว่าจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์นับแต่ ขณะที่ถูกจ้างของจำเลยขับรถยนต์บรรทุกสิบล้อขนถ่ายรถยนต์สามล้อที่สามีโจทก์ที่ ๑ ขับขี่แล้ว ประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ ก็บัญญัติไว้ว่า "ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือ แต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่ง ทรัพย์สินใดก็ตีเกลี้ยงให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ ไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" จะเห็นได้ว่า ความผิดตามมาตรานี้มิได้ถือเอาคำพิพากษาของศาลให้รับผิดชอบ ในทางแพ่งมาเป็นองค์ประกอบความผิดในทางอาญา ทั้งยังบัญญัติไว้ชัดเจนว่าเพียงแต่รู้ว่าเจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิ เรียกร้องทางศาลแล้วกระทำการดังกล่าวก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับยกฟ้องโจทก์โดย อาศัยข้อกฎหมายดังกล่าว ศาลฎีกาจึงไม่เห็นฟ้องด้วย (ฎ.๑๖๙๘/๒๕๓๕)

- โจทก์เป็นพยานเบิกความว่าเมื่อครบกำหนดตามสัญญาแล้ว จำเลยไม่นำเงินมาชำระ โจทก์ทวงถามด้วยวาจาให้จำเลยชำระต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยรวมทั้งบอกว่า หากไม่ชำระจะฟ้องต่อศาล แต่จำเลยเพิกเฉย ต่อมาจำเลยก็โอนขายที่ดินดังกล่าวตามที่รับฟังข้อเท็จจริงได้ในเบื้องต้น แต่โจทก์เบิกความ ตอบทนายจำเลยถามค้านว่าโจทก์ทวงถามเงินกู้ทางโทรศัพท์จากจำเลย แต่จำไม่ได้ว่าทวงถามในช่วงวันเวลาใด จึงเป็นอันไม่แน่นอนว่าโจทก์ทวงถามให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ก่อนที่จำเลยจะโอนขายที่ดินดังกล่าว นายจำรัส ปอพิมาย พยานโจทก์เบิกความว่า เมื่อครบกำหนดตามสัญญาจำเลยไม่ชำระหนี้ โจทก์ทวงถามด้วยวาจาให้ จำเลยชำระและให้นายจำรัสทวงถามแต่จำเลยไม่ชำระก็ไม่ชัดเจนว่าได้ทวงถามเมื่อใดและก่อนที่จำเลยจะจดทะเบียนโอนขายที่ดินดังกล่าวหรือไม่ หากแต่ได้ความต่อมาว่านายจำรัสได้ทำหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระเงิน แก่โจทก์แล้วให้โจทก์ลงลายมือชื่อส่งไปให้จำเลยตามหนังสือเอกสารหมาย ล.๑ ซึ่งลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ อันเป็นเวลาภายหลังจากที่จำเลยจดทะเบียนโอนขายที่ดินไปแล้วประมาณ ๘ เดือน นอกจากนี้แม้ ต่อมานายจำรัสจะมีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระเงินตามเอกสารหมาย จ.๓ ก็ตาม ตามหนังสือนี้ลงวันที่ ๙

กันยายน ๒๕๓๙ ซึ่งภายหลังจากหนังสือตามเอกสารหมายเลข ๑ เป็นเวลาเกือบ ๑ ปี ทั้งโจทก์เพ็งฟ้องจำเลย เป็นคดีแพ่งเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑ นับตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๖ อันเป็นวันครบกำหนดชำระเงิน จนถึงวันที่ฟ้องคดีแพ่งเป็นเวลาประมาณ ๔ ปี ตามพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ ประกอบคำเบิกความของโจทก์และนาย จำรัสที่กล่าวมาข้างต้น ข้อเท็จจริงเชื่อได้ว่าก่อนที่จำเลยจะโอนขายที่ดินให้ผู้อื่นนั้น โจทก์มิได้ทวงถามให้จำเลย ชำระหนี้เงินกู้ตามสัญญากู้เงินแต่อย่างใดอันเป็นการแสดงว่าโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ยังไม่คิดจะฟ้องคดีให้จำเลย ซึ่งเป็นลูกหนี้ให้ชำระหนี้ ความผิดตามฟ้องจึงยังไม่เกิดขึ้น(ฎ.๒๘๙๙/๒๕๔๓)

๑๔.๒.๓ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แก่สิ่งให้ตนเองเป็นหนี้ จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี

- คำว่า "ผู้อื่น" หมายความว่าบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ (ฎ.๑๔๓/๒๕๑๗)

- คำว่า "ทรัพย์สิน" ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ มีความหมาย รวมถึง สิทธิตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ด้วย ดังนั้นการที่จำเลยที่ ๑ โอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไปให้แก่จำเลยที่ ๒ จึงเป็นการโอนให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ แล้ว (ฎ.๓๙๔๗/๒๕๓๔)

- จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญากู้เงินนายหนุ่ย โจทก์ร่วม แล้วผิดสัญญาไม่ใช้คืน โจทก์ร่วมจึงฟ้อง ต่อศาลจังหวัดปัตตานี ศาลจังหวัดปัตตานีบังคับให้จำเลยที่ ๑ ชำระต้นเงินกู้จำนวน ๑๗,๙๘๐ บาท พร้อม ดอกเบี้ยและค่าฤชาธรรมเนียมให้โจทก์ร่วม ต่อมาจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๓ ซึ่งทราบดีว่าโจทก์ร่วมได้ใช้สิทธิ เรียกร้องทางศาลจนศาลพิพากษาดังกล่าวได้ร่วมกันทำนิติกรรมยกที่ดินบ้าน ๑ แปลงตามฟ้องในส่วนของ จำเลยที่ ๑ ไปให้แก่จำเลยที่ ๓ โดยเจตนาเพื่อมิให้โจทก์ร่วมผู้เป็นเจ้าของหนี้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๕๐ นี้ ประสงค์จะลงโทษเฉพาะการโอนทรัพย์สินให้แก่ "ผู้อื่น" ไม่ใช่โอนทรัพย์สิน ให้แก่ "ตนเอง" ก็จริงอยู่ แต่คำว่า "ผู้อื่น" นี้หมายความว่าบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ คดีนี้จำเลยที่ ๑ เท่านั้นที่เป็นตัวลูกหนี้ จำเลยที่ ๓ หาใช่ลูกหนี้ของโจทก์ร่วมแต่ประการใดไม่ จึงถือได้ว่าจำเลยที่ ๓ เป็น "ผู้อื่น" ตามความหมายแห่งมาตรา ๓๕๐ นั้นแล้ว ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๓ ชอบแล้ว (ฎ.๑๔๓/๒๕๑๗)

- บทบัญญัติของมาตรา ๓๕๐ มีความหมายว่าจะต้องเป็นการกระทำเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตน หรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามลักษณะแห่งการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ คือ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้เท่านั้น การที่จำเลยที่ ๑ นำที่ดินตามฟ้องไปจดทะเบียนจำนองแก่จำเลยที่ ๒ ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินใดหรือเป็นการซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดการกระทำของจำเลยทั้งสอง จึงหาเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๐ ไม่ (ฎ.๔๕๕๗/๒๕๓๑)

- การที่จำเลยเปลี่ยนป้ายชื่อของบริษัทลูกหนี้ นั้น อาจเป็นทางให้เจ้าหนี้เข้าใจผิดได้ก็จริง แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะถือได้ว่าเป็นการซ่อนเร้นทรัพย์สิน เพราะทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ยังคงอยู่ที่บริษัทลูกหนี้โดยไม่ได้มีการปกปิดมิให้รู้ว่ามีทรัพย์สินนั้นอยู่ที่ไหน อย่างไร จำเลยยังคงบริหารงานอยู่ที่บริษัทลูกหนี้ตามเดิม และโจทก์ยังคง นำเจ้าพนักงานไปยึดทรัพย์สินที่บริษัทลูกหนี้ได้โดยไม่มีอะไรมาปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้นไว้ ที่จำเลยที่ ๔ อ้างว่า ทรัพย์สินที่โจทก์นำยึดมิใช่ทรัพย์สินของบริษัทลูกหนี้ นั้น ก็เป็นเพียงข้ออ้างของจำเลยที่ ๔ เท่านั้น ถือยังไม่ได้ว่าเป็น การย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ แต่ประการ ใด (ฎ.๙๒/๒๕๒๒)

- โจทก์เป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษาของจำเลยที่ ๑ ได้นำยึดสวนยางพาราของจำเลยที่ ๑ ออกขายทอดตลาดระหว่างที่เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์เพื่อขายทอดตลาด จำเลยที่ ๒ ฟ้องเรียกเงินกู้และดอกเบี้ยจากจำเลยที่ ๑ ตามสัญญากู้ซึ่งจำเลยทั้งสองได้คบคิดกันทำขึ้น โดยที่ไม่มีหนี้สินต่อกัน จำเลยที่ ๑ ได้ประนีประนอมยอมความใช้เงินตามฟ้องให้แก่จำเลยที่ ๒ ศาลพิพากษาตามยอมจำเลยที่ ๒ จึงร้องขอเฉลี่ยเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินของจำเลยที่ ๑ โจทก์คัดค้านว่าเป็นหนี้สมยอม ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่จำเลยที่ ๑ แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำเลยที่ ๒ อันไม่เป็นความจริง จำเลยที่ ๑ ย่อมมีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ ส่วนจำเลยที่ ๒ ผู้รับสมอ้างเป็นเจ้าหนี้ ถือได้ว่าได้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยที่ ๑ ด้วย จึงมีความผิดฐานเป็นตัวการเช่นเดียวกัน (ฎ.๑๔๗๔/๒๕๑๗)

๑๔.๒.๔ โดยเจตนา ผู้กระทำผิดตามมาตรานี้ต้องกระทำโดยเจตนาคือกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้ ดังนั้น ผู้กระทำผิดจะต้องรู้ว่าตนได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน และต้องรู้ว่าเจ้าหนี้ได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ หากไม่รู้ย่อมไม่มีความผิด

- ที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ฎีกาว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ นั้น ปรากฏว่าศาลล่างทั้งสองฟังข้อเท็จจริงต้องกันว่าจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ร่วมกันโอนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของตนให้แก่จำเลยที่ ๓ เพื่อมิให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งโจทก์ได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้แล้ว ศาลฎีกาเห็นว่าว่าการกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ดังกล่าวเข้าหลักเกณฑ์เป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ แล้ว ฎีกาจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ฟังไม่ขึ้น และที่จำเลยที่ ๓ ฎีกาว่าจำเลยที่ ๓ ไม่ได้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ด้วยนั้น ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยที่ ๓ เป็นผู้รับโอนทรัพย์จากลูกหนี้และเป็นคนนอกคดีในคำพิพากษาคดีแพ่ง จำเลยที่ ๓ จะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๐ ก็ต่อเมื่อจำเลยที่ ๓ ได้รู้หรือว่ามีหนี้ที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ผูกพันจะต้องชำระให้โจทก์อยู่ และต้องรู้ว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิทางศาลแล้วด้วย ถ้าหากจำเลยที่ ๓ ไม่รู้ข้อเท็จจริงของลูกหนี้ดังกล่าวก็ย่อมไม่มีความผิด ศาลฎีกาพิเคราะห์ข้อนำสืบของโจทก์แล้วปรากฏว่าโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานนำสืบให้เห็นว่าจำเลยที่ ๓ ได้รู้หรือว่ามีหนี้ที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ผูกพันจะต้องชำระให้โจทก์ และไม่รู้ว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิทางศาลแล้วแต่อย่างใดเลย ฝ่ายจำเลยที่ ๓ นำสืบยืนยันว่าจำเลยที่ ๓ ไม่เคยทราบจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ถูกโจทก์ฟ้องเป็นคดีแพ่ง ข้อที่โจทก์กล่าวหาในฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ แกล้งให้ตนเป็นลูกหนี้การกู้ยืมของจำเลยที่ ๓ อันไม่เป็นความจริงการสมคบกันนั้น โจทก์ก็เบิกความแต่เพียงว่าไม่เชื่อว่าจะมีการกู้เงินกันจริงเท่านั้น ไม่มีพยานหลักฐานนำสืบให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ แกล้งให้ตนเองเป็นลูกหนี้การกู้ยืมของจำเลยที่ ๓ อันไม่เป็นความจริงด้วยการสมคบกันแต่อย่างใด ศาลฎีกาเห็นว่าตามข้อนำสืบของโจทก์ฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๓ ร่วมกระทำผิดกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ โดยรับโอนที่ดินโฉนดที่ ๕๒๖๒ ไว้เพื่อมิให้โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ซึ่งได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลแล้วได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๓ นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาจำเลยที่ ๓ ฟังขึ้น พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๓ (ฎ.๕๖๓/๒๕๒๓)

๑๔.๒.๕ การบรรยายฟ้อง

การบรรยายฟ้องฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ นอกจากโจทก์ต้องบรรยายฟ้องให้ครบองค์ประกอบความผิดดังกล่าวแล้ว โจทก์ต้องบรรยายฟ้องด้วยว่า จำเลยได้กระทำโดยรู้อยู่แล้วว่าโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยได้ใช้สิทธิหรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้ มิฉะนั้นศาลจะถือว่าฟ้องไม่ครบองค์ประกอบความผิด

- โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ กู้เงินนางสมจิตต์ ไป ๓๐,๐๐๐ บาท และนำไปแทนใบสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินกับสำเนาหนังสือสัญญาขายที่ดินหนึ่งแปลงมอบให้เป็นประกัน เมื่อถึงกำหนดชำระต้นเงินคืนจำเลยที่ ๑ ขอผิดผ่อน นางสมจิตต์ก็ยอมให้ผิด ต่อมานางสมจิตต์พูดกับจำเลยทั้งสามว่า ที่ดินที่จำเลยที่ ๑ นำมาประกันเงินกู้นั้นถ้าจำเลยที่ ๒, ๓ จะรับซื้อไว้ก็ขอให้บอกด้วย เพื่อจะได้มาค้ำค้ำหรือขอรับชำระหนี้ ต่อมาจำเลยที่ ๑ บังอาจโอนขายที่ดินดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ ๒, ๓ โดยไม่บอกกล่าวให้นางสมจิตต์ทราบ ทั้งนี้โดยจำเลยทั้งสามร่วมกันมีเจตนาเพื่อจะมีให้นางสมจิตต์ได้รับชำระหนี้หรือใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้โดยจำเลยที่ ๑ ไม่มีที่ดินแห่งใดอีก นางสมจิตต์ร้องทุกข์แล้ว ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐, ๘๓ และขอให้จำเลยทั้งสามใช้ต้นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาทพร้อมด้วยดอกเบี้ยแก่นางสมจิตต์ด้วย ศาลฎีกาเห็นว่าฟ้องของโจทก์ไม่ปรากฏว่าในการซื้อขายที่ดินนั้น จำเลยได้กระทำโดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ (ฎ.๓๙๒/๒๕๐๖)

- โจทก์ฟ้องว่า จำเลยได้กู้เงินไปจากโจทก์ ๖๐๐,๐๐๐ บาทโดยได้นำแทนพิมพ์ของจำเลยมาเป็นหลักประกัน เพื่อที่โจทก์จะได้เอาชำระหนี้เงินกู้จากหลักประกันดังกล่าว เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วจำเลยไม่ชำระหนี้จำเลยได้ยกย้ายถ่ายเทเอาแทนพิมพ์ที่เป็นหลักประกันไปเสียจากบ้านซึ่งเดิมจำเลยใช้เป็นที่ประกอบกิจการโรงพิมพ์และตั้งแทนพิมพ์ขึ้นเพื่อมิให้โจทก์จะได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลเอาชำระหนี้จากแทนพิมพ์ดังกล่าวได้ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโดยไม่สามารถเอาชำระหนี้จากจำเลยได้ โดยมีเจตนาจะฉ้อโกงโจทก์ ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามคำบรรยายฟ้องของโจทก์ได้ความแต่เพียงว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์และได้เอาแทนพิมพ์ของจำเลยไว้เป็นประกัน ต่อมาจำเลยไม่ชำระหนี้และได้ยกย้ายถ่ายเทเอาแทนพิมพ์ของจำเลยที่ใช้เป็นหลักประกันหนีไปเสียจากบ้าน เพื่อมิให้โจทก์จะได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลเอาชำระหนี้จากแทนพิมพ์ดังกล่าว ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายไม่สามารถเอาชำระหนี้จากจำเลยได้ โดยมีเจตนาจะฉ้อโกงโจทก์ โดยไม่ปรากฏตามคำบรรยายฟ้องตอนใดไว้ชัดแจ้งว่า การกระทำของจำเลยดังกล่าว จำเลยได้กระทำไปโดยรู้แล้วว่า โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ของตนได้ใช้สิทธิหรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้รายนี้ อันเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ในข้อสารสำคัญตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ แม้ตามคำบรรยายฟ้องจะมีข้อความว่าเพื่อมิให้โจทก์จะได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลขอให้จำเลยชำระหนี้รายนี้ก็ตาม แต่เมื่อฟ้องของโจทก์ไม่บรรยายองค์ประกอบแห่งความผิดดังกล่าวแล้ว ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘(๕) (ฎ.๒๙๗๖/๒๕๒๔)

- โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกอีก ๒ คน ซึ่งยังไม่ได้ตัวมาฟ้อง ได้ร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมาย กล่าวคือ จำเลยกับพวกอีก ๑ คน ได้ร่วมกันโดยทุจริตหลอกลวงนาง ส. ผู้เสียหาย ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งว่าจำเลยมีคดียุติที่ศาลชั้นต้น จำเลยกับพวกขอยืมหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก) เลขที่ ๔๕๕๐ ตำบลคึมขาด อำเภอหนองสองห้อง จังหวัด

ขอนแก่น เนื้อที่ ๓๘ ไร่ ๑ งาน ๖๐ ตารางวา ราคา ๕๐ บาท ของจำเลยซึ่งจำเลยส่งมอบให้ผู้เสียหายยึดถือครอบครองไว้เป็นประกันตามสัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน เพื่อนำไปเป็นหลักทรัพย์ประกันที่ศาลชั้นต้น ความจริงแล้วจำเลยไม่ได้มีคดีที่ศาลชั้นต้นและจำเลยกับพวกมิได้มีเจตนาจะนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก) ดังกล่าวไปเป็นหลักทรัพย์ประกัน โดยการหลอกลวงดังว่านั้นผู้เสียหายหลงเชื่อจึงได้มอบเอกสารดังกล่าวให้จำเลยกับพวกรับไป และจำเลยกับพวกอีก ๒ คน โดยเจตนาเพื่อมิให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของจำเลยตามสัญญาจะซื้อจะขาย โดยเป็นผู้จะซื้อที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์(น.ส.๓ ก.) เลขที่ ๔๕๕๐ ตำบลคิมชาติ อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่นและได้ชำระราคาที่ดินให้จำเลยครบถ้วนแล้วเป็นเงิน ๑๐๖,๐๐๐ บาท ได้รับชำระหนี้โดยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้เสียหายจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้โอนที่ดินดังกล่าวให้ผู้เสียหายโดยจำเลยกับพวกได้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าวให้แก่ นายเซ็ง โดยการยกให้ และต่อมาจำเลยกับนายเซ็งได้ร่วมจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินดังกล่าวให้แก่ นาย ช. โดยการขาย การกระทำของจำเลยกับพวกดังกล่าวแล้วเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของจำเลยได้รับชำระหนี้ดังกล่าว ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑, ๓๕๐, ๘๓ ให้จำเลยคืนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก.) ดังกล่าวหรือใช้ราคา ๕๐ บาท แก่ผู้เสียหาย ปัญหาว่าฟ้องของโจทก์เกี่ยวกับความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ ครอบงำประกอบความผิดแล้วหรือไม่ ศาลฎีกาได้ตรวจฟ้องของโจทก์แล้ว ปรากฏว่าโจทก์ได้บรรยายฟ้องสรุปได้ใจความว่าจำเลยมีเจตนาที่จะมิให้โจทก์ร่วมได้รับการจดทะเบียนโอนสิทธิในที่ดินตามสัญญาจะซื้อจะขายซึ่งโจทก์ร่วมจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลจากจำเลยตามสัญญาดังกล่าวจำเลยกับพวกได้จดทะเบียนโอนสิทธิในที่ดินนี้ให้แก่ นายเซ็ง โดยเสนาหา แล้วจำเลยกับนายเซ็งได้ร่วมกันจดทะเบียนโอนขายสิทธิในที่ดินนี้แก่นาย ช. ดังนี้ ย่อมแปลความได้ว่า จำเลยรู้อยู่แล้วว่าหากจำเลยไม่โอนสิทธิในที่ดินดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วมตามสัญญาโจทก์ร่วมจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้ ฟ้องของโจทก์จึงครบองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ และชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ แล้ว(ฎ.๖๐๙/๒๕๓๖)

- การโอนทรัพย์สินไปให้แก่ผู้อื่นเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้อันเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ นั้น จะต้องปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้วหรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้ และผู้กระทำก็ต้องรู้ว่าเจ้าหน้าที่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้ การที่โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ตกหลงให้ค่าจ้าง ว่าความแก่โจทก์ถึงกำหนดแล้วไม่ชำระ โจทก์ทวงถามจำเลยที่ ๑ หลบหน้า ต่อมาโจทก์จึงรู้ว่า จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินแปลงหนึ่งให้จำเลยที่ ๒ และขายที่ดินอีกแปลงหนึ่งให้จำเลยที่ ๓ โดยจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ทราบดีว่าจำเลยที่ ๑ ยังมีได้ชำระหนี้แก่โจทก์ อันเป็นการโอนโดยเจตนาทุจริต ประสงค์มิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ทั้งที่ตระหนักดีว่าโจทก์ ต้องฟ้องบังคับคดีอย่างแน่นอน เพราะจำเลยที่ ๑ ไม่มี ทรัพย์สินใดพอที่จะชำระหนี้แก่โจทก์นั้น จึงเป็นคำฟ้องที่ มิได้ระบุว่าโจทก์ได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ ที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำ ทั้งที่ตระหนักดีว่าโจทก์ต้องฟ้องบังคับคดีอย่างแน่นอนเป็นการบรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำไปทั้งที่คาดหมายว่าโจทก์ฟ้องบังคับคดี ส่วนตัวโจทก์เองจะฟ้องร้องหรือไม่โจทก์ ไม่ได้กล่าวถึง คำฟ้องของโจทก์เป็นฟ้องที่ขาดสาระสำคัญ ไม่ครบองค์ประกอบแห่งความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๐ (ฎ.๑๘๔/๒๕๔๑)

- ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๕๐ นั้น จะต้องเป็นการกระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของตนหรือผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน คือย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใด หรือแกล้งให้

ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริง ตามฟ้องโจทก์ไม่มีข้อความตอนใดแสดงว่าจำเลยได้ย้ายไปเสีย
 ซ่อนเร้น หรือโอนทรัพย์สินของจำเลยไป การที่จำเลยเอาที่ดินที่ประกันเงินกู้โจทก์ไปจำนอง ในฟ้องโจทก์
 มิได้แสดงว่าจำเลยแกล้งให้ตนเองเป็นหนี้อันไม่เป็นความจริง จำเลยจึงไม่มีความผิดตามมาตรา
 (ฎ.๑๐๕๐/๒๕๐๗)

พนักงานอัยการไม่มีอำนาจขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

- ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานฉ้อโกงและความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ไว้ต่างหมวด
 กัน มิได้รวมไว้ในหมวดเดียวกันดังกฎหมายลักษณะอาญา และความผิดฐานฉ้อโกงกับฐานโกงเจ้าหนี้ตาม
 ประมวลกฎหมายอาญามีองค์ประกอบความผิดต่างกันด้วย จึงเห็นว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 มาตรา ๔๓ มิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกทรัพย์สินหรือราคาคืนแทนผู้เสียหายในคดีอาญาฐานโกง
 เจ้าหนี้ (ฎ.๓๙๒/๒๕๐๖)

ส่วนที่ ๑๕ การลี้ภัยความผิดฐานยักยอก

๑๕.๑ ความผิดฐานยักยอกตามมาตรา ๓๕๒

มาตรา ๓๕๒ ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เปียดบัง
 เอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุก
 ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญ
 ผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินเสียหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียง
 กึ่งหนึ่ง

การวินิจฉัยลี้ภัยของพนักงานอัยการในความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน พนักงานอัยการพึงระมัดระวัง
 ในการวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินที่ถูกยักยอกเป็นทรัพย์สินอันใด เป็นทรัพย์สินของใคร อยู่ในความครอบครองของใคร
 ใครเป็นผู้เสียหายที่จะมีอำนาจร้องทุกข์และได้ร้องทุกข์ตามระเบียบแล้วหรือไม่ เพราะหากวินิจฉัยใน
 ประเด็นดังกล่าวผิดพลาด ย่อมมีผลกระทบต่อคดี

ในความผิดฐานยักยอกอาจแยกองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย
๒. เปียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม
๓. โดยทุจริต (ขอให้ดูความหมายในความผิดฐานลักทรัพย์)
๔. โดยเจตนา (ตามหลักทั่วไป ไม่ขอกกล่าวในที่นี้อีก)

๑๕.๑.๑ ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

- ความผิดฐานยักยอกตามมาตรา ๓๕๒ ผู้มอบหมายทรัพย์สินให้ผู้ครอบครองนั้น ผู้มอบหมาย
 ในที่นี้มีได้หมายความว่าเฉพาะแต่เจ้าของทรัพย์สินเท่านั้น ศาลซึ่งมีคำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกก็ถือได้ว่าเป็นผู้มี
 อำนาจมอบหมายทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้จัดการมรดกครอบครองเพื่อจัดการตามสิทธิและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ใน
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฎ.๓๕๒๕/๒๕๒๘)

- ความผิดฐานยกยอกทรัพย์ไม่ใช่ความผิดเฉพาะตัวของผู้ครอบครองทรัพย์เพียงผู้เดียว ผู้อื่นก็อาจร่วมกระทำความผิดกับผู้ครอบครองในการยกยอกทรัพย์ได้ หากได้ร่วมมือร่วมใจกันกระทำการยกยอกกับผู้ได้รับมอบหมายให้ครอบครองทรัพย์ ข้อที่ว่า ผู้ใดครอบครองทรัพย์นั้น มิใช่คุณสมบัติเฉพาะตัวผู้กระทำ แต่เป็นเพียงองค์ประกอบความผิดในส่วนการกระทำอันหนึ่งเท่านั้น การที่จำเลยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมิใช่ผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนได้ร่วมกับผู้จัดการและสมุห์บัญชีของธนาคารยกยอกทรัพย์ของธนาคาร จำเลยย่อมมีความผิดฐานเป็นตัวการยกยอกทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ ประกอบด้วยมาตรา ๘๓ แม้จำเลยจะร่วมกระทำความผิดกับผู้ที่มีอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนก็เป็นเหตุเฉพาะตัวผู้กระทำผิดแต่ละคน จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๔ ประกอบด้วยมาตรา ๘๖ (ฎ.๓๕๙๕/๒๕๓๒ ประชุมใหญ่)

กรณีที่ได้ถือว่าได้ครอบครองทรัพย์

- รถยนต์ที่ผู้เสียหายมอบให้จำเลยขอมได้อยู่กับจำเลยมานานถึง ๑ ปีเศษ ตามพฤติการณ์ดังกล่าวถือได้ว่าผู้เสียหายมอบหมายให้จำเลยยึดถือครอบครองทรัพย์นั้นไว้ เมื่อจำเลยเป็นผู้ครอบครองรถยนต์ การที่จำเลยถอดอะไหล่และเครื่องเสียงในรถยนต์ให้บุคคลอื่นหรือนำไปขาย จึงเป็นการเบียดบังเอาทรัพย์ดังกล่าวเป็นของตนและบุคคลที่สามโดยทุจริต การกระทำของจำเลยมีความผิดฐานยกยอกตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก (ฎ.๕๘๓๘/๒๕๔๘)

- การที่ผู้เสียหายให้จำเลยเช่าบ้านและบอกให้จำเลยช่วยดูแลทรัพย์สินในบ้าน ถือเป็นการมอบหมายให้จำเลยครอบครองทรัพย์ที่อยู่ในบ้านแทนผู้เสียหายแล้ว เมื่อจำเลยเอาทรัพย์สินนั้นไป การกระทำของจำเลยจึงต้องด้วยความผิดฐานยกยอก ที่ศาลอุทธรณ์ฟังว่าจำเลยมีความผิดฐานลักทรัพย์นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย (ฎ.๒๒๘๒/๒๕๒๑)

- ผู้เสียหายได้มอบกระบือและรถจักรยาน ๒ ล้อ ให้จำเลยเป็นผู้ควบคุมดูแลรักษาโดยเก็บรักษาไว้ที่นาเพื่อใช้ทำนาและไร่ ตามพฤติการณ์ดังกล่าวผู้เสียหายได้มอบหมายให้จำเลยยึดถือครอบครองทรัพย์นั้นแทนผู้เสียหาย การยึดถือครอบครองทรัพย์จึงอยู่ที่จำเลย หาใช่ยังอยู่ที่ผู้เสียหายไม่ เมื่อจำเลยเอาทรัพย์สินนั้นไปให้แก่บุคคลอื่น จึงมีความผิดฐานยกยอกทรัพย์ หาใช่ลักทรัพย์ตามฟ้องไม่ เมื่อกรณีเป็นเช่นนี้ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในทางพิจารณาจึงแตกต่างกับข้อเท็จจริงตามฟ้องในข้อสาระสำคัญซึ่งโจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษจำเลย จะลงโทษจำเลยตามฟ้องไม่ได้ (ฎ.๒๖๑๐/๒๕๑๙)

กรณีที่ไม่ถือว่าได้ครอบครองทรัพย์

- จำเลยที่ ๑ เป็นลูกจ้างรายวันของเทศบาลนครกรุงเทพ มีหน้าที่ขับรถยนต์ของเทศบาลฯ บรรทุกคนงานไปทำการล้างท่อและซ่อมท่อระบายน้ำ จำเลยที่ ๒ เป็นคนล้างท่อและซ่อมท่อจำเลยมีหน้าที่เพียงดูแลรักษาเครื่องยนต์และน้ำมันเท่านั้น เทศบาลมิได้มอบการครอบครองรถยนต์และน้ำมันให้จำเลยครอบครองแต่อย่างใด ฉะนั้น ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยได้ครอบครองรถยนต์และน้ำมันเบนซินในถังของรถยนต์นั้น เมื่อจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ร่วมกันดูเอาน้ำมันเบนซินไปจากถังรถยนต์ที่จำเลยที่ ๑ ขับ แล้วนำเอาน้ำมันนั้นไปขายให้จำเลยที่ ๓ ดังนี้ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ย่อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๗) (๑๑) จำเลยที่ ๓ รับไว้โดยรู้ ก็ต้องมีความผิดฐานรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๗ (ฎ.๒๒๙/๒๕๑๐ ประชุมใหญ่)

- ขณะที่ผู้เสียหายกำลังล้มลงเลือกพริกอยู่ จำเลยบอกผู้เสียหายว่าเงินในกระเป๋าจะตกพร้อมกันนั้นจำเลยก็หยิบเอาท่อพลาสติกซึ่งผู้เสียหายใส่เงิน ๒,๒๐๐ บาท จากกระเป๋าเสื้อของผู้เสียหายมาถือไว้ **ผู้เสียหายจึงบอกให้จำเลยถือไว้ให้ตี อย่าให้ตกหาย** แล้วก็เลือกพริกต่อไปอีกประมาณ ๑๐ นาที เมื่อเงยหน้าขึ้นจะเอาเงินจากจำเลยให้ค่าพริก ปรากฏว่าจำเลยเอาเงินของผู้เสียหายหลบหนีไปเสียแล้ว เช่นนี้ ผู้เสียหายมิได้มอบการครอบครองเงินจำนวน ๒,๒๐๐ บาทแก่จำเลย **การครอบครองเงินจำนวนนี้ยังอยู่กับผู้เสียหาย** ความผิดฐานยักยอกทรัพย์นั้น **ผู้กระทำความผิดต้องครอบครองตัวทรัพย์โดยเด็ดขาด** การที่จำเลยเอาเงินของผู้เสียหายไปจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ศาลจะลงโทษไม่ได้ เพราะข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ (ฎ.๓๗๐/๒๕๒๑ประชุมใหญ่)

กรณีรับฝากเงิน

การฝากเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๗๒ ผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่ต้องคืนเงินให้ครบจำนวน ผู้รับฝากมีสิทธิที่จะนำออกใช้อย่างไรก็ได้ แต่ต้องคืนแก่ผู้ฝากให้ครบตามจำนวนเท่านั้น ดังนั้น การที่ผู้รับฝากเอาเงินไปใช้จึงไม่เป็นความผิดฐานยักยอก แต่การฝากเงินเพื่อให้ผู้รับฝากนำไปซื้อของให้แก่ผู้ฝากเงิน หรือฝากเงินเพื่อให้ผู้รับฝากเอาไปให้ผู้อื่นไม่ถือเป็นการฝากเงินที่ผู้รับฝากจะเอาไปใช้ได้ แม้ผู้รับฝากจะสามารถเอาธนบัตรอื่นของผู้รับฝากไปซื้อของให้ผู้รับฝาก หรือเอาธนบัตรอื่นของผู้รับฝากไปมอบให้กับผู้อื่นตามที่ผู้ฝากมอบหมายก็ตาม แต่ก็ยังต้องถือว่าเงินที่ฝากดังกล่าวยังเป็นทรัพย์ของผู้ฝากอยู่ หากผู้รับฝากเบียดบังเอาเงินที่รับฝากเพื่อไปซื้อของหรือฝากให้ผู้อื่นดังกล่าวไปโดยทุจริต ย่อมเป็นความผิดฐานยักยอก

- เมื่อระหว่างวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๒๖ ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๙ ขณะโจทก์ร่วมถูกฟ้องคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ จำเลยได้รับฝากทรัพย์สิ่งของต่าง ๆ และเงินจำนวนตามฟ้องไว้จากโจทก์ร่วมเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๒๙ หลังจากพ้นคดีแล้วโจทก์ร่วมไปทวงทรัพย์สินที่ฝากไว้คืนจากจำเลยแต่จำเลยไม่คืนให้แล้วเห็นว่า กรณีเป็นเรื่องโจทก์ร่วมและจำเลยฝากทรัพย์กัน ดังนั้นเงินทั้งหมดที่โจทก์ร่วมฝากไว้จำเลยผู้รับฝากจึงมีสิทธิที่จะนำออกใช้อย่างไรก็ได้ หากจำต้องคืนแก่โจทก์ร่วมให้ครบตามจำนวนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต เพียงแต่เมื่อโจทก์ร่วมทวงถามจำเลยไม่คืนให้ จึงเป็นเรื่องที่โจทก์ร่วมจะต้องฟ้องเรียกคืนจากจำเลยในทางแพ่ง **การที่จำเลยนำเงินที่รับฝากนั้นออกใช้หรือไม่คืนให้เมื่อถูกทวงถามหาเป็นความผิดอาญาฐานยักยอกไม่** จึงไม่อาจสั่งในคดีนี้ให้จำเลยคืนเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วมได้ ส่วนการรับฝากทรัพย์สินอื่นนั้น เมื่อข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาได้ความว่า โจทก์ร่วมทวงถามแล้ว จำเลยไม่คืนให้โดยเจตนาทุจริตจึงเป็นความผิดฐานยักยอก (ฎ.๕๓๐/๒๕๓๔)

- การที่จำเลยรับฝากเงินไปจากโจทก์ร่วมเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์โกโก้ แต่จำเลยไม่ซื้อให้และกลับปฏิเสธว่าไม่ได้รับเงินจากโจทก์ร่วม เป็นการส่อเจตนาว่าจำเลยได้เบียดบังเอาเงินจำนวนดังกล่าวของโจทก์ร่วมไว้เป็นของตนโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานยักยอก (ฎ.๘๓๓/๒๕๓๕)

- โจทก์ร่วมมอบฉันทะให้จำเลยไปถอนเงินของโจทก์ร่วมจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากธนาคารเพื่อนำมาประกันตัวโจทก์ร่วม กับพวก เนื่องจากพนักงานสอบสวนไม่อนุญาตให้โจทก์ร่วมออกไปถอนเงินด้วยตนเอง จำเลยถอนเงินแล้วนำฝากเข้าบัญชีเงินฝากประจำของจำเลย แล้วนำสมุดเงินฝากไปประกันตัวโจทก์ร่วมกับพวก เมื่อเสร็จสิ้นการประกันตัวแล้ว ไม่ยอมคืนเงินให้โจทก์ร่วม โดยอ้างว่าเป็นของจำเลยที่โจทก์ร่วมชำระหนี้ให้จำเลย จึงเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก (ฎ.๒๘๘๔/๒๕๕๑)

- โจทก์มอบหมายให้จำเลยเป็นผู้ดูแลการเงินของร้านทรงสมัยพิชญ์โลก สาขาของโจทก์เงินรายได้ของร้านที่จำเลยรับไว้โดยเป็นผู้จัดการสาขาดังกล่าวฝากเข้าบัญชีของจำเลยเพื่อให้จำเลยนำส่งไปที่สำนักงานใหญ่ของโจทก์จึงตกเป็นของโจทก์ จำเลยมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินรายได้ดังกล่าวให้แก่โจทก์แต่ไม่นำส่ง กลับเบียดบังเอาเงินนั้นเป็นของตนโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานยักยอกตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก (ฎ.๕๒๖/๒๕๕๒)

ทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

- โจทก์ร่วมเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีนาย ด. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ โจทก์ร่วมกับจำเลยเข้าเป็นหุ้นส่วนกันเพื่อทำงานรับเหมาก่อสร้าง เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ บริษัท ท. จำกัด สั่งจ่ายเช็คจำนวนเงิน ๔๖๘,๐๐๐ บาท เพื่อชำระหนี้ค่าก่อสร้างแก่โจทก์ร่วมโดยระบุชื่อโจทก์ร่วมเป็นผู้รับเงิน เมื่อโจทก์ร่วมนำเช็คเข้าบัญชีแล้วนาย ด. ได้เบิกเงินจำนวนดังกล่าวมอบให้แก่จำเลยเพื่อนำไปชำระหนี้ค่าวัสดุก่อสร้างแก่บริษัท จ. จำกัด ถ้ามีส่วนเหลือให้นำไปจ่ายแก่คนงาน แต่จำเลยนำเงินจำนวนดังกล่าวไปแล้วไม่ไปทำงานกับโจทก์ร่วมอีก เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยเอาเงินจำนวน ๔๖๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นเงินที่ทั้งโจทก์ร่วมและจำเลยมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันในฐานะหุ้นส่วนไป แต่อ้างว่าไม่มีเจตนาทุจริตเพราะจำเลยมีสิทธิได้รับเงินค่าหุ้นและเงินส่วนแบ่งกำไรจากการลงทุนร่วมกัน เห็นว่า เมื่อโจทก์ร่วมและจำเลยเป็นหุ้นส่วนกันเงินที่จำเลยนำไปดังกล่าวเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนร่วมกันจนกว่าจะมีการเลิกการเป็นหุ้นส่วนและมีการชำระบัญชีกัน ดังนั้น แม้จำเลยจะมีความประสงค์จะเลิกเป็นหุ้นส่วนกับโจทก์ร่วมแต่เมื่อยังไม่มีการตกลงเลิกหุ้นทั้งยังไม่มีมีการชำระบัญชีว่าเงินส่วนนี้จะไปเป็นของโจทก์ร่วมและจำเลยมีจำนวนเท่าใด จำเลยจึงไม่มีสิทธิโดยชอบที่จะนำเงินที่เป็นของหุ้นส่วนไปใช้เป็นประโยชน์แก่ส่วนตัวโดยเฉพาะเมื่อจำเลยนำเงินจำนวนดังกล่าวไปแล้วก็หลบหนีไม่ยอมกลับไปทำงานอีกจนเกือบหนึ่งปีจึงถูกจับกุม พฤติการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงได้ว่า จำเลยซึ่งเป็นผู้ครอบครองเงินจำนวน ๔๖๘,๐๐๐ บาท ที่โจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยได้เบียดบังเอาเงินจำนวนดังกล่าวไปเป็นของตนเองโดยทุจริต จำเลยจึงต้องมีความผิดฐานยักยอก (ฎ.๗๐๗๗/๒๕๔๗)

- โจทก์ร่วมมอบเงินให้จำเลยไว้ใช้จ่ายร่วมกันในครอบครัว การที่จำเลยอ้างว่าโจทก์ร่วมเป็นชาวต่างชาติไม่สามารถเปิดบัญชีได้ จำเลยจึงเปิดบัญชีและฝากเงินในชื่อของจำเลยเพียงคนเดียว ถือได้ว่าจำเลยครอบครองเงินที่โจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เมื่อโจทก์ร่วมบอกให้จำเลยคืนเงินแต่จำเลยไม่ยอมคืนให้แก่โจทก์ร่วม การกระทำของจำเลยจึงเป็นการเบียดบังยักยอกเอาเงินซึ่งโจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปเป็นของตนโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานยักยอก หากเป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้นไม่ แต่เมื่อโจทก์ร่วมและจำเลยเป็นเจ้าของร่วมกันในเงินดังกล่าว โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิเพียงกึ่งหนึ่งในเงินจำนวนดังกล่าวเท่านั้น (ฎ.๒๒๖๗/๒๕๕๕)

ผู้สนับสนุน

- สลากกินแบ่งรัฐบาลที่โจทก์ร่วมซื้อและฝากจำเลยที่ ๑ ไว้ คือ ฉบับชุดที่ ๐๑ และ ๐๒ เลข ๗๗๒๔๖๗ ตามสำเนาสลากจริง ครั้นสลากถูกรางวัลที่หนึ่งจำเลยที่ ๑ คิดที่จะเบียดบังเอาสลากไว้เสียเอง จึงได้อ้างต่อโจทก์ร่วมว่าสลากไม่ถูกรางวัลและทิ้งไปแล้ว จากนั้นให้จำเลยที่ ๒ บุตรชายรับสมอ้างว่าเป็นผู้ซื้อสลากฉบับดังกล่าวไป แล้วร่วมมือกันนำสลากไปขอรับเงินรางวัลมาเป็นของจำเลยทั้งสองโดยทุจริต จำเลยที่ ๑ มีความผิดฐานยักยอก ส่วนจำเลยที่ ๒ มิได้ร่วมครอบครองสลากมาแต่แรก แต่การที่จำเลยที่ ๒ รับสมอ้างว่าเป็นเจ้าของสลากและร่วมไปขอรับเงินรางวัลมาถือได้ว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่จำเลยที่ ๑ ในการยักยอกสลาก จำเลยที่ ๒ จึงมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แม้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๒

ฐานเป็นตัวการร่วม แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาจำเลยที่ ๒ เป็นเพียงผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง แต่มีใช้ข้อสาระสำคัญและจำเลยที่ ๒ มิได้หลงต่อสู ศาลฎีกามีอำนาจลงโทษจำเลยที่ ๒ ฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดซึ่งมีโทษเบากว่าได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๕ และ ๒๒๕ การที่สลากกินแบ่งรัฐบาลถูกรางวัลที่หนึ่งและจำเลยทั้งสองร่วมกันไปรับเงินรางวัลมาแล้ว ย่อมทำให้โจทก์ร่วมหมดโอกาสที่จะได้รับเงินรางวัล เท่ากับว่าโจทก์ร่วมต้องสูญเสียเงินจำนวนนั้นไป เนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสองโดยตรง โจทก์จึงมีสิทธิขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันคืนหรือใช้เงินเท่าจำนวนเงินรางวัลที่หนึ่งให้แก่โจทก์ร่วมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ แต่ได้ความว่าในการไปขอรับเงินรางวัล จำเลยทั้งสองได้รับเงินมาเพียง ๓,๙๘๐,๐๐๐ บาท เพราะต้องเสียอากรแสตมป์ ๒๐,๐๐๐ บาท จึงชอบที่จำเลยทั้งสองต้องคืนหรือใช้เงินจำนวนเท่าที่ได้รับมาเท่านั้น และโจทก์ร่วมซึ่งได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง ย่อมมีสิทธิที่จะขอให้บังคับจำเลยทั้งสองใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วม โดยเรียกดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๐ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ ได้ (ฎ.๑๑๒๒๔/๒๕๕๕)

ยกยกอทรัพย์ที่เช่าซื้อ ทรัพย์ที่เช่าซื้อยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ให้เช่าซื้อ หากผู้เช่าซื้อเบียดบังเอาไปขายหรือเอาไปให้ผู้อื่นหรือปิดบังทรัพย์ที่เช่าซื้อไม่สามารถนำมาแสดงต่อผู้ให้เช่าซื้อ แสดงว่ามีเจตนาทุจริต จึงเป็นความผิดฐานยกยก (ฎ.๗๗๒๗/๒๕๔๔, ฎ.๖๕๔๐/๒๕๔๘, ฎ.๑๑๒๙๔/๒๕๕๓)

- โจทก์มีนายเจษฎา สงขาว เบิกความว่า หลังจากทำสัญญาเช่าซื้อแล้วจำเลยชำระค่าเช่าซื้อให้ผู้เสียหายเพียง ๒ งวด หลังจากนั้นจำเลยส่งจ่ายเช็คชำระค่าเช่าซื้องวดที่ ๓ ถึงงวดที่ ๘ ปรากฏว่าเช็คดังกล่าวธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินทุกฉบับ ผู้เสียหายให้พยานไปติดตามยึดรถคืนที่บ้านจำเลย แต่จำเลยบอกว่านำรถที่เช่าซื้อไปใช้หนี้ให้พี่สาวจำเลยซึ่งอยู่ที่จังหวัดนราธิวาสจึงไม่สามารถยึดรถคืนมาได้ พยานบอกจำเลยว่าถ้าเป็นเช่นนั้นให้จำเลยถ่ายรูปรถที่เช่าซื้อมาให้พยานดูเพื่อแสดงยืนยันว่ารถคืนดังกล่าวยังมีอยู่จริงแต่จำเลยไม่สามารถไปถ่ายรูปมาได้ หลังจากนั้นพยานไปสอบถามจำเลยอีกหลายครั้ง แต่จำเลยอ้างว่าหารถไม่พบไม่ทราบว่าเป็นอยู่ที่ใด และโจทก์มีนายวิกิจ ผู้ค้าประกันสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของจำเลยและเป็นคู่เขยกับจำเลยเบิกความว่า เมื่อพนักงานสอบสวนเรียกพยานไปสอบปากคำเรื่องรถที่เช่าซื้อหาย พยานจึงไปสอบถามจำเลยได้ความว่าจำเลยนำรถที่เช่าซื้อไปตีใช้หนี้แล้ว เห็นว่า นายเจษฎากับนายวิกิจเบิกความสอดคล้องต้องกันโดยไม่มีข้อพิรุธ พยานทั้งสองไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน จึงเชื่อว่าพยานทั้งสองเบิกความตามความจริงที่รับรู้เห็นมา หลังจากทำสัญญาเช่าซื้อจำเลยชำระค่าเช่าซื้อให้ผู้เสียหายเพียง ๒ งวด แล้วไม่ชำระค่าเช่าซื้ออีกเลย และจำเลยนำรถที่เช่าซื้อไปตีใช้หนี้ให้แก่ผู้อื่นโดยจำเลยทราบอยู่แล้วว่ารถที่เช่าซื้อยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เสียหาย เมื่อนายเจษฎาไปติดตามยึดรถที่เช่าซื้อแต่จำเลยบ่ายเบี่ยงไม่ให้ความร่วมมือ พฤติการณ์ของจำเลยดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยมีเจตนาเบียดบังเอาทรัพย์ของผู้เสียหายที่อยู่ในครอบครองของจำเลยไปโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานยกยก ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยนำรถที่เช่าซื้อไปให้น้องสาวจำเลยใช้ โดยให้น้องสาวชำระค่าเช่าซื้อแทนจำเลย แต่น้องสาวไม่มีเงินผ่อนชำระ จำเลยจึงนำรถที่เช่าซื้อไปให้นายสุชาติเพื่อนจำเลยใช้และบอกให้นายสุชาติชำระค่าเช่าซื้อแทน หลังจากนั้นจำเลยไม่สามารถติดต่อกับนายสุชาติได้นั้น เห็นว่า จำเลยคงมีแต่ตัวจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน จึงเป็นการกล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยมานั้น ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย ฎีกาของจำเลยในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น (ฎ.๑๑๒๙๔/๒๕๕๓)

- จำเลยเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ของโจทก์ร่วมไป แม้จำเลยจะมีสิทธิใช้สอยและครอบครองรถจักรยานยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อ แต่รถจักรยานยนต์ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ร่วม เมื่อโจทก์ร่วมประสงค์จะตรวจดู จำเลยจำต้องยอมให้ผู้เช่าซื้อตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้เป็นครั้งคราวในเวลาและระยะอันสมควรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๕๕ การที่จำเลยไม่สามารถนำรถจักรยานยนต์มาให้โจทก์ร่วมตรวจดูได้ แม้จำเลยได้แสดงเจตนาที่จะชำระค่าเช่าซื้อให้โจทก์ร่วม แต่จำเลยกับพวกนำรถไปขายที่ต่างประเทศแล้ว ถือได้ว่าจำเลยเบียดบังเอารถจักรยานยนต์ของโจทก์ร่วมไปเป็นของตนเองหรือบุคคลอื่นโดยทุจริต เป็นความผิดฐานยักยอก (ฎ.๖๕๔๐/๒๕๔๘)

๑๕.๑.๒ เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเองหรือบุคคลอื่น

การเบียดบังต้องเป็นการเอาทรัพย์สินไปในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับการลักทรัพย์ ส่วนตัวทรัพย์ที่ถูกเบียดบังไปจะเป็นทรัพย์สินใดต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายๆไป เช่น มอบของหรือสินค้าให้ไปขาย เมื่อขายได้แล้วให้นำเงินที่ได้ส่งคืนให้เจ้าของทรัพย์ หากปรากฏหลักฐานว่าผู้รับมอบของหรือสินค้าสามารถขายของหรือสินค้าได้ แต่ไม่นำเงินส่งเจ้าของทรัพย์ ทรัพย์ที่ถูกยักยอกคือเงินที่ได้จากการขาย แต่หากไม่ปรากฏว่าสามารถขายของหรือสินค้าได้ ทรัพย์ที่ถูกยักยอกคือของหรือสินค้า หรือกรณีที่ครอบครองเช็คและนำเช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร จะถือว่ายักยอกเช็คหรือยักยอกเงิน เป็นต้น หากโจทก์บรรยายฟ้องเกี่ยวกับตัวทรัพย์ผิดพลาด เช่น ฟ้องว่ายักยอกทรัพย์อย่างหนึ่ง แต่ทางพิจารณาได้ความว่า ยักยอกทรัพย์อย่างอื่น ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้อง

- จำเลยนำสินค้าของโจทก์ไปส่งแก่ลูกค้าของโจทก์ได้รับเช็คชำระค่าสินค้า จำเลยควรส่งมอบเช็คแก่โจทก์แต่ไม่ส่งมอบกลับนำเช็คไปขายแล้วเอาเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวเสีย **เงินที่จำเลยขายเช็คได้ไม่ใช่เงินของโจทก์** เพราะโจทก์มิได้มอบหมายให้จำเลยเอาเช็คไปขายและมีเงินที่จำเลยได้รับมอบจากธนาคารตามเช็คซึ่งอาจถือได้ว่ารับไว้แทนโจทก์แต่เป็นเงินของจำเลยเองจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานยักยอกเงินที่จำเลยนำเช็คไปขายได้มาคงมีความผิดฐานยักยอกเช็ค (ฎ.๒๓๑๙/๒๕๒๙)

- โจทก์ออกเช็คให้ผู้อื่นเพื่อเป็นประกันหนี้ ต่อมาโจทก์ได้มอบเงินให้จำเลยไปชำระหนี้ตามเช็คนั้น แล้วรับเช็คมาแล้ว **จำเลยจึงเป็นผู้ครอบครองเช็คอันเป็นทรัพย์ของโจทก์ไว้** และไม่คืนให้โจทก์ อ้างว่าโจทก์มิได้มอบเงินให้ไปชำระหนี้แทน ซึ่งไม่เป็นความจริง แล้วนำเอาเช็คนั้นไปเบิกเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน พฤติการณ์เช่นนี้ถือได้ว่า เป็นการเบียดบังเอาเช็คของโจทก์ไปโดยทุจริต การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานยักยอก (ฎ.๑๐๙/๒๕๑๖)

- นาย ข. หุ่นส่วนผู้จัดการของผู้เสียหาย ได้มอบเช็คซึ่งระบุชื่อ ป. และเป็นเช็คขีดคร่อมให้จำเลยนำไปเข้าบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. แต่จำเลยกลับนำเช็คฉบับดังกล่าวไปขอแลกเช็คฉบับใหม่ ซึ่งเป็นเช็คเงินสดจากนางลัดดา โดยบอกว่าถ้าแก่ให้มาเปลี่ยนเช็คเป็นเช็คเงินสดเพื่อจะนำเงินไปจ่ายค่าข้าวสาร นางลัดดาจึงออกเช็คฉบับใหม่ให้จำเลยไปและรับเช็คฉบับเก่าที่จำเลยนำมาคืน ดังนั้นจะเห็นว่า**จำเลยไม่ได้ลักเช็คฉบับที่ผู้เสียหายมอบให้จำเลยไปเข้าบัญชีแต่ได้นำไปคืนให้ผู้ส่งจ่ายแล้วรับเช็คฉบับใหม่มา** การที่จำเลยรับเช็คฉบับใหม่มาแล้วนำไปขึ้นเงินจากธนาคารนั้น เป็นการครอบครองแทนผู้เสียหาย เพราะนางลัดดามีเจตนาจะจ่ายเช็คให้แก่ผู้เสียหายไม่ได้จ่ายเช็คให้จำเลย เมื่อจำเลยนำเช็คนั้นไปขึ้นเงินจากธนาคารแล้ว**ครอบครองเงินจำนวนดังกล่าวจึงเป็นการครอบครองแทนผู้เสียหาย**การที่จำเลยเบียดบังเอาเงินนั้นเป็นของตน การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ไม่ใช่ลักทรัพย์ตามที่โจทก์ฎีกา (ฎ.๓๘๑๗/๒๕๓๓)

- จำเลยเป็นลูกจ้างผู้เสียหายมีหน้าที่จำหน่ายสินค้า ให้แก่ลูกค้าแล้วนำเงินมามอบให้ผู้เสียหาย จำเลยรับสินค้าไปจากผู้เสียหายแล้ว มิได้นำไปจำหน่ายแก่ลูกค้า แต่นำไปจำหน่าย และขายฝากเป็นการเบียดบังทรัพย์สินของผู้อื่นที่อยู่ในความครอบครอง ของจำเลยโดยทุจริต ดังนั้น ไม่ว่าจำเลยจะเป็นลูกจ้าง ผู้เสียหายหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อจำเลยครอบครองทรัพย์สิน ของผู้เสียหายแล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นไปโดยทุจริต จำเลยย่อม มีความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ วรรคแรก ฎีกาของจำเลยที่ว่า พนักงานของผู้เสียหายไม่มีเงินเดือน แต่จะได้รับรายได้จากค่าคอมมิชชั่นของการขายและเปอร์เซ็นต์จากการขายเป็นรายเดือน จำเลยจึงไม่ใช่ลูกจ้างผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น จึงไม่เป็นสาระสำคัญแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคแรก ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ (ฎ.๔๑๘๑/๒๕๔๒)

- ก่อนเกิดเหตุโจทก์ร่วมเคยมอบสิ่งของประเภทเครื่องประดับแหวนเพชร สร้อยคอทองคำให้จำเลยไปขายประมาณ ๓ - ๔ ครั้ง ครั้งที่เกิดเหตุคดีนี้จำเลยได้มาหาโจทก์ร่วมเพื่อขอสินค้าไปให้ลูกค้าดูเป็นตัวอย่าง โจทก์ร่วมหยิบมาให้ดูแล้วจำเลยได้เอาสินค้าตามฟ้องไป ๓ ชิ้น โจทก์ร่วมได้ตกลงให้จำเลยยืมไปสินค้า ๓ ชิ้น ที่จำเลยนำไปนั้น หากจะขายไม่ต้องขออนุญาตโจทก์ร่วม ราคาสินค้า ๓ ชิ้นที่โจทก์ร่วมบอกราคาแก่จำเลยนั้นจำเลยสามารถขายให้สูงหรือต่ำกว่าราคาดังกล่าวได้ หลังจากพ้นกำหนด ๑ สัปดาห์แล้วจำเลยไม่นำสินค้ามาคืน โจทก์ร่วมจึงนำเจ้าพนักงานตำรวจไปจับกุมจำเลยในข้อหาขโมยยักยอก ตามคำเบิกความของโจทก์ร่วมดังกล่าวเมื่อพิจารณาประกอบกับเอกสารหมาย จ.๑ ซึ่งระบุว่าจำเลยได้ยืมทรัพย์สินตามฟ้องไปจากโจทก์ร่วมแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าโจทก์ร่วมได้มอบทรัพย์สินตามฟ้องแก่จำเลยเพื่อให้จำเลยนำไปขายโดยจำเลยจะกำหนดราคาขายมากหรือน้อยหรือจะจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นอย่างไรก็ได้ จำเลยเพียงแต่มีหน้าที่ต้องนำเงินตามราคาที่โจทก์ร่วมกำหนดไว้หรือนำทรัพย์สินตามฟ้องมาคืนแก่โจทก์ร่วมเท่านั้น **การที่จำเลยไม่ยอมนำทรัพย์สินตามฟ้องมาคืนหรือมอบเงินแก่โจทก์ร่วมถือได้ว่าจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญาทางแพ่งต่อโจทก์ร่วมเท่านั้น** การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานยักยอกตามฟ้องโจทก์(ฎ.๕๖๕๑/๒๕๔๑)

- การที่โจทก์ร่วมมอบเชชอคริลิกไฟเบอร์ให้จำเลยนำไปขายนั้น เป็นกรณีที่จำเลยสามารถขายเชชอคริลิกไฟเบอร์ได้ตามราคาที่จำเลยได้ต่อรองกับฝ่ายผู้ซื้อ และเป็นการขายในนามของร้านค้าจำเลยเอง มิใช่ในนามของโจทก์ร่วม เงินที่ได้จากการขายเชชอคริลิกไฟเบอร์จึงตกเป็นของจำเลย จำเลยมีหน้าที่ต้องชดใช้ราคาเชชอคริลิกไฟเบอร์และแบ่งผลกำไรที่ได้ให้แก่โจทก์ร่วมเท่านั้น จำเลยมิได้ครอบครองเงินที่ได้จากการขายเชชอคริลิกไฟเบอร์ไว้แทนโจทก์ร่วม เมื่อจำเลยไม่คืนเงินนั้นให้แก่โจทก์ร่วม จึงเป็นการผิดสัญญาในทางแพ่งเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานยักยอก(ฎ.๕๐๔๓/๒๕๔๒)

การซื้อขายเพื่อชอบ ไม่ผิดยักยอก

- จำเลยรับนาฬิกาข้อมือจำนวน ๗ เรือน ของผู้เสียหายไปเพื่อให้สามิตรตรวจดูโดยมีเจตนาจะซื้อขายกันและมีข้อตกลงจะใช้เวลาในการตรวจดูประมาณ ๑๔ วัน หากจำเลยไม่ตกลงซื้อจะต้องแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าไม่ซื้อหรือส่งนาฬิกาคืน ถ้าครบกำหนด ๑๔ วัน แล้วจำเลยไม่แจ้งต่อผู้เสียหายและไม่ส่งมอบนาฬิกาคืน ย่อมถือว่าจำเลยตกลงซื้อนาฬิกาทั้ง ๗ เรือน อันเป็นผลให้การซื้อขายเพื่อชอบมีผลสมบูรณ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๐๘ จำเลยมีหน้าที่ต้องชำระราคาให้แก่ผู้เสียหาย หากไม่ชำระผู้เสียหายต้องไปว่ากล่าวแก่จำเลยในทางแพ่งตามสัญญาซื้อขายเพื่อชอบ จำเลยไม่มีความผิดฐานยักยอก (ฎ.๓๘๘๙/๒๕๔๘)

๑๕.๑.๓ โดยทุจริต

การกระทำโดยทุจริต เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของผู้กระทำเป็นกรณีๆ ไป เช่น รับฝากเงินไปเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์โกโก้ แต่ไม่นำเงินไปซื้อให้และกลับปฏิเสธว่าไม่ได้รับเงินจากโจทก์ร่วม ถือว่ามีเจตนาทุจริต (ฎ.๘๓๓/๒๕๓๕) หากมี ข้ออ้างโดยชอบด้วยกฎหมายก็ถือว่ามิได้มีเจตนาทุจริต

- กรณียังมีการโต้แย้งกันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินพิพาทที่จำเลยทั้งสองไม่คืนอุปกรรม ให้โจทก์ร่วม เพราะมีหลักฐานเชื่อได้ว่าอุปกรรมบางส่วนเป็นของ ม. และ ม. เป็นเจ้าของบริษัทจำเลยที่ ๑ ด้วย จำเลยทั้งสองจะคืนให้ เมื่อโจทก์ร่วมใช้ค่าติดตั้งในการดำเนินกิจการเคเบิลทีวีร่วมกันในนามของ ว. จึงเป็นการ ใช้สิทธิยึดหน่วงอย่างหนึ่ง การกระทำของจำเลยทั้งสองขาดเจตนาทุจริตไม่มีความผิดฐานยกยก (ฎ.๒๓๔/๒๕๓๗)

- จำเลยที่ ๑ ครอบครองทรัพย์สินพิพาทโดยอาศัยสิทธิตามสัญญาเช่า เมื่อจำเลยที่ ๑ ผิดนัด ไม่ชำระค่าเช่าและโจทก์ได้บอกเลิกสัญญาเช่าแล้ว จำเลยที่ ๑ มีหน้าที่จะต้องส่งคืนทรัพย์สินพิพาทแก่โจทก์ หากจำเลยที่ ๑ ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว จำเลยที่ ๑ จะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ตลอดเวลาที่ ครอบครองทรัพย์สินพิพาทตามข้อตกลงในสัญญา ทั้งผู้รับมอบอำนาจโจทก์และจำเลยทั้งสองยังได้ทำบันทึกตกลง ที่สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย ข้อที่ ๒ ความว่า โจทก์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากจำเลยที่ ๑ ก่อนในการที่จะ จำหน่ายจ่ายโอนหรือเคลื่อนย้ายทรัพย์สินพิพาทไปทำกิจการใด ๆ ข้อที่ ๕ ว่า ในส่วนค่าเสียหายในทางแพ่ง คู่กรณีจะได้ดำเนินการฟ้องร้องกันในชั้นศาลต่อไป และข้อ ๖ นัดหมายส่งมอบทรัพย์สินพิพาทกันในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี แม้จำเลยที่ ๑ ไม่ส่งมอบคืนทรัพย์สินพิพาทให้แก่โจทก์ ตามข้อตกลงก็ตาม พฤติการณ์ดังกล่าวยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการเบียดบังที่จะเอาทรัพย์สินเป็นของตนโดยทุจริต หรือไม่ กรณีเป็นเรื่องผิดสัญญาในทางแพ่งไม่มีมูลความผิดอาญารฐานยกยกทรัพย์สิน(ฎ.๔๑๖/๒๕๕๐)

- ผู้เสียหายว่าจ้างจำเลยซึ่งเปิดร้านรับจ้างทำทองคำรูปพรรณ โดยนำพระแก้วสี่เหลี่ยมพร้อม ตลับพระทองคำมาให้ทำกระจุกปิดด้านหน้าและด้านหลังตลับพระทองคำ แต่จำเลยทำเคียรพระแก้วสี่เหลี่ยม บิ้น จึงตกลงจะใช้ค่าเสียหายด้วยการเลียมพระองค์อื่นให้ ซึ่งผู้เสียหายได้นำพระองค์อื่นมาให้เลียมอีก ๒ องค์ จำเลยเลียมพระให้ผู้เสียหายเป็นค่าเสียหายไปแล้ว ๑ องค์ ภายหลังจำเลยเห็นว่าค่าเสียหายสูงไปต้องการตกลง ค่าเสียหายกันใหม่ด้วยการยึดหน่วงตลับพระทองคำพิพาทไว้เพื่อหักหนี้กับค่าเลียมพระองค์ที่ ๒ ดังนี้แสดงว่า จำเลยมีเพียงเจตนายึดหน่วงตลับพระทองคำพิพาทไว้เพื่อเจรจาต่อรองกันใหม่เกี่ยวกับค่าเสียหายที่เคียรพระ แก้วสี่เหลี่ยม บิ้น หาได้มีเจตนาจะเบียดบังไว้เป็นของตนไม่ (ฎ.๘๗๒/๒๕๔๗)

การโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อ ไม่ผิดยกยก

- การที่ผู้เสียหายตกลงให้จำเลยเอารถกระบะที่ผู้เสียหายทำสัญญาเช่าซื้อไปใช้โดยจำเลย เป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย ถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อ โดยมีข้อตกลงกันระหว่าง ผู้เสียหายกับจำเลยว่า จำเลยจะเป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย หลังจากจำเลยได้รับมอบการ ครอบครองรถกระบะจากผู้เสียหายแล้ว ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยพารถกระบะหลบหนีไปขายแก่ บุคคลภายนอก หรือแอบอ้างว่าเป็นรถกระบะของตนเอง ด้วยการปฏิเสธว่าไม่ได้รับมอบรถกระบะจาก ผู้เสียหายแต่อย่างใด แต่จำเลยครอบครองใช้รถกระบะนั้นโดยเปิดเผยและได้ชำระค่าเช่าซื้อในนามของ ผู้เสียหายเรื่อยมาจำนวนถึง ๕ งวดติดต่อกัน ต่อมาจำเลยค้างส่งค่างวดจึงได้มอบรถกระบะให้ ช. โดยทำความ ตกลงกับ ช. ให้ ช. เป็นผู้ชำระค่าเช่าซื้อที่เหลือต่อไป พฤติการณ์ดังกล่าวของจำเลยรวมทั้งที่จำเลยรับเงินมัดจำ

จาก ช. ในวันทำสัญญาเป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท และในสัญญาระบุว่าจำเลยและ ช. ซื้อขายรถยนต์ (รถกระบะ) นั้น ยังมีใช้การเอารถกระบะทรัพย์สินของผู้ให้เช่าซื้อไปขายแต่เป็นเพียงการโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ ช. โดยมีข้อตกลงให้ ช. มีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อต่อไป เพราะจำเลยประสงค์จะหาบุคคลอื่นมาช่วยรับภาระในการผ่อนค่าเช่าซื้อในนามของผู้เสียหาย จำเลยจึงมิได้เบียดบังเอารถกระบะดังกล่าวเป็นของตนเองหรือผู้อื่นโดยทุจริต ไม่เป็นเหตุทำให้การกระทำของจำเลยที่ไม่เป็นความผิดกลับกลายเป็นความผิดไปแต่อย่างใด การที่จำเลยโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ ช. แม้จะมีได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าซื้อก็มีผลในทางแพ่งเพียงว่า ผู้ให้เช่าซื้อยังคงมีสิทธิเรียกค่าเช่าซื้อที่ค้างจากผู้เสียหายผู้เช่าซื้อเดิมได้ต่อไป รวมทั้งเรียกค่าเสียหายในการที่ผู้ให้เช่าซื้อไม่อาจติดตามยึดรถกระบะคืนจากจำเลยได้ จำเลยย่อมไม่มีความผิดฐานยักยอก (ฎ.๒๗๑๖/๒๕๕๔)

ผิดยักยอก ไม่ผิดรับของโจร

- โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสามฐานร่วมกันยักยอกทรัพย์สินมรดก ศาลอุทธรณ์ลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานยักยอก แต่ลงโทษจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ฐานรับของโจร เมื่อศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์มิได้ร้องทุกข์ภายในกำหนด ๓ เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีของโจทก์จึงขาดอายุความแล้ว สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๖) โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และแม้ว่าคดีสำหรับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่ามีความผิดฐานรับของโจร แต่ศาลฎีกาเห็นว่า ตามฟ้องและทางนำสืบของโจทก์ได้ความว่า จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้จัดการมรดกร่วมกับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ วางแผนโอนหุ้นของผู้ตายให้แก่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ความผิดเกิดขึ้นเมื่อมีการโอนหุ้น การกระทำของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่มีความผิดฐานรับของโจร แต่เป็นความผิดฐานร่วมยักยอกตามฟ้อง ฉะนั้น คดีส่วนของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงขาดอายุความแล้วเช่นกัน (ฎ.๑๘๐๗๙/๒๕๕๕)

ผิดยักยอก ไม่ผิดลักทรัพย์

- ปี ๒๕๓๓ โจทก์ทั้งสามซื้อที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ ที่ดินตั้งอยู่ที่อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์จำเลยเป็นผู้จัดการซื้อที่ดินและปลูกต้นสน โจทก์ทั้งสามโอนเงินค่าปลูกต้นสนให้ภริยาจำเลยเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ จำเลยนัดโจทก์ทั้งสามกับกลุ่มผู้ซื้อที่ดินมาพบ โจทก์ทั้งสามทราบว่าต้นสนถูกตัด จำเลยนำสืบว่า ต้นสนได้รับความเสียหายจากไฟไหม้ ปี ๒๕๓๘ กลุ่มเจ้าของตกลงให้ตัดต้นสน จำเลยติดต่อบุคคลอื่นมาซื้อต้นสน บุคคลนั้นชำระเงิน ๑๔๘,๐๐๐ บาท และค้ำชำระ ๓๕,๐๐๐ บาท เห็นว่า โจทก์ทั้งสามบรรยายฟ้องว่า จำเลยรับว่าจะช่วยจัดหาซื้อที่ดินและจัดการปลูกต้นสนรวมทั้งเรื่องดูแลต้นสน โจทก์ที่ ๑ เบิกความว่า โจทก์ที่ ๑ ทำงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๓๘ จึงเดินทางกลับมาประเทศไทยปี ๒๕๔๐ โจทก์ที่ ๑ ขอให้จำเลยพาไปดูต้นสน แต่จำเลยบอกว่าไม่ว่าง โจทก์ที่ ๒ เบิกความว่า ปี ๒๕๓๕ จำเลยพาโจทก์ที่ ๑ ไปดูที่ดินแต่ไม่สามารถทราบตำแหน่งที่แน่นอนว่าอยู่ตรงจุดใด หลังจากนั้นโจทก์ที่ ๒ ไม่ได้ไปดูที่ดินอีกเลย กลางปี ๒๕๔๓ โจทก์ที่ ๑ และที่ ๒ ไปดูที่ดินและโจทก์ที่ ๓ ตอบทนายจำเลยถามค้ำว่า โจทก์ที่ ๓ พักอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต ดังนี้ ความผิดฐานลักทรัพย์ ผู้กระทำความผิดต้องเอาทรัพย์สินไปจากความครอบครองของผู้อื่น แต่คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ชัดเจนว่าโจทก์ทั้งสามไม่ได้ครอบครองที่ดินและต้นสน ทั้งไม่ทราบแน่นอนว่าต้นสนอยู่ในที่ดินตำแหน่งใด จำเลยเป็นผู้จัดการดูแลต้นสน ต้นสนของโจทก์ทั้งสามอยู่ในความครอบครองของจำเลย การที่จำเลยตัดต้นสนโดยไม่แจ้งให้โจทก์ทั้งสามทราบ หรือได้รับความยินยอมจากโจทก์ทั้งสาม